

ΑΤΤΙΚΟΝ ΜΟΥΣΕΙΟΝ

ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΜΕΝΗ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ

Συνδρομή ἐν Ἑλλάδι ἐτ. δρ.12. Ἐξάμ. δρ.6.—Ἐν τῷ Ἐξωτερικῷ ἐτ. φρ. χρ. 15. Ἐξάμ. φρ. 8.—Τιμὴ φύλλου ἐκλεκτοῦ χαρτου λ. 30.

Ἐκδίδεται τρίς τοῦ μηνὸς τῆ 1, 10 καὶ 20—Γραφεῖον ἐν ὁδῷ Φιλελλήνων ἀριθ. 24.

ΑΘΗΝΑΙ 20 ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΥ 1891

ΝΙΚΟΛΑΟΣ Γ. ΓΓΓΛΕΣΗΣ ΕΚΔΟΤΗΣ

ΕΤΟΣ Γ'.-ΤΟΜΟΣ Β'.-ΑΡ. 23

Α'. ΕΚΔΟΣΙΣ ΕΠΙ ΕΚΛΕΚΤΟΥ ΧΑΡΤΟΥ

Anne Judic

Ο ΘΕΣΜΟΣ ΤΟΥ ΓΑΜΟΥ ΥΠΟ ΚΡΙΤΙΚΗΝ ΕΠΙΟΨΙΝ

Ἐξετάζων μετὰ τινος προσοχῆς τὰ φαινόμενα τοῦ κοινωνικοῦ ἡμῶν βίου δὲν δύναται, νομίζομεν, εἰμὴ νὰ ἐκπλαγῆ ἐκ τοῦ τρόπου, καθ' ὃν συνήθως συνάπτονται οἱ γάμοι παρ' ἡμῖν καὶ ἐκ τῶν ιδεῶν ἐπομένως, αἱ ὁποῖαι διὰ τοῦ τρόπου τούτου παρίστανται ὡς ἐπικρατοῦσαι κατὰ τὴν σοβαρωτάτην ταύτην ἐκδήλωσιν τοῦ κοινωνικοῦ βίου.

Ἡ θρησκεία ἡμῶν τοσοῦτῳ σοβαρὰν ὑπόθεσιν λογιζέται τὸν γάμον, ὥστε κατέλεξεν αὐτὸν μετὰ τῶν μυστηρίων. Ὑπάρχει ἄραγε κατὰ τὸ πνεῦμα τῆς ἐποχῆς ἡμῶν συμφωνία μετὰ τῆς ὑψηλῆς ταύτης ἀντιλήψεως, τὴν ὁποίαν ἔχει περὶ τοῦ γάμου ἡ θρησκεία, καὶ τῶν περὶ αὐτοῦ ιδεῶν τῆς συγχρόνου ἡμῶν κοινωνίας; Εἶναι ἄραγε εἰλικρινῆς ἡ ἐξακολουθοῦσα τήρησις τῶν σεμνῶν ἐκείνων καὶ ἐπιβαλόντων τύπων, διὰ τῶν ὁποίων ἡ Ἐκκλησία περιέβαλε καὶ διεκόσμησε τὸν αἰῶνιον καὶ ἀπόλυτον σύνδεσμον δύο προσώπων; Εἶναι ἀληθὴς ἡ διὰ τῆς Ἐκκλησίας ἐπερχομένη ἐξαχίαισι σχέσεως, ἡ ὁποία, ἂν δὲν ἐξηγιάζετο δι' αὐτῆς, θὰ κατέπιπτε, κατὰ τὴν ἐπικρατοῦσαν ἐπίσημον θεωρίαν, οἰκτρῶς ἐκ τοῦ ὕψους τῆς ἠθικότητος αὐτῆς, καὶ ἡ ὁποία ἄνευ τούτου κατ' οὐδὲν σχεδὸν θὰ διέφερε τῆς ρυπαρότατης ἐνώσεως δύο βαναύσων σωματίων; Ἡ πρὸς τὸν Θεὸν πίστις εἶναι ἄραγε τοσοῦτον ἀκόμη ἰσχυρὰ παρ' ἡμῖν καὶ οἱ τύποι τῆς ἐκκλησίας ἔχουσιν ἀκόμη τοσαύτην δύναμιν, ὥστε ὑπὸ τὴν ἐπιρροὴν αὐτῶν οἱ μελλονύμφοι, ἐκτὸς τοῦ πολιτικοῦ συμφώνου, τὸ ὁποῖον κανονίζει τὰς κοσμικὰς αὐτῶν σχέσεις, νὰ αἰσθάνωνται ὅτι αἱ ψυχαὶ των φέρονται εἰς ὑψηλότερόν τινα ὀρίζοντα καὶ ὠθοῦνται εἰς σύνδεσμον ἄνωτερον πάσης ἰδιοτελείας καὶ ἐλευθερον πάσης κηλίδος κοσμικοῦ ὑπολογισμοῦ;

II

Οὔτε θεολόγοι ἐξ ἐπαγγέλματος εἰμεθα, οὔτε ηὐτυχήσαμεν ποτε νὰ εἰσδύσωμεν εἰς θεολογικὰς μελέτας. Ἐνεκα τούτου ἐκ τῶν προτέρων παραιτούμεθα πάσης ἀξιώσεως θεολογικῆς αὐθεντίας. Ἄν αἱ σκέψεις ἡμῶν ἐξεταζόμεναι καθ' ἑαυτὰς ἀποδειχθῶσιν, ὅτι δὲν στεροῦνται ἀληθείας τινός, τοῦτο ἀρκεῖ· ἂν οὐχί, τότε μᾶλλον θὰ ἐξημιῶν ἢ θὰ ὠφέλει ἡ αὐθεντεία τοῦ γράφοντος.

Ἐν τῶν μεγαλειτέρων προβλημάτων, τὰ ὁποῖα ἀπὸ μακροῦ χρόνου κατεπόνησαν τὸν νοῦν μου, καὶ ὡς ἐπιστήμονος καὶ ὡς ἀνθρώπου, ὑπῆρξε τὸ μυστήριον τοῦ γάμου. Βεβαίως πάντα τὰ μυστήρια, ἔνεκα

τῆς ἀτελοῦς ἡμῶν θρησκευτικῆς ἀνατροφῆς, κατήντησαν πολὺ παράδοξα πράγματα· ἐκτὸς τούτου ἡ δημοκρατικὴ μόρφωσις τῆς νεωτέρας κοινωνίας εὐρίσκεται εἰς ἀντίθεσιν πρὸς πᾶσαν μὴ εὐχερῶς ἀποδεικνυομένην ἀλήθειαν. Βεβαίως οὐχὶ πάντες ἀποδεχόμεθα τὴν θεμελιώδη ἀρχὴν τῆς νέας φιλοσοφίας, ἡ ὁποία ἐπιβάλλει ἀπόλυτον δυσπιστίαν κατὰ παντὸς μὴ δυναμένου ν' ἀποδειχθῆ σχεδὸν ακριβῶς κατὰ τοιοῦτον τρόπον, καθ' ὃν ἀποδεικνύονται τὰ θεωρήματα τῆς γεωμετρίας. Πάντες ὅμως ὑποκείμεθα εἰς τὴν ἐπιρροὴν τοῦ πνεύματος ἐκείνου, τοῦ ὁποίου ἡ ἐκδήλωσις ἤρξατο ἀπὸ τῆς Μεταρρυθμίσεως, τὸ ὁποῖον διήκει σήμερον δι' ὅλου τοῦ πεπολιτισμένου κόσμου, καὶ τοῦ ὁποίου λυπηρὸν ἀποτέλεσμα ἡ ἐκφύλισις εἶναι καὶ αὐτὴ ἡ υπερβολικῶς αὐστηρὰ καὶ ἐπομένως καθ' ἡμᾶς σφαλερὰ μέθοδος τῆς νέας φιλοσοφίας. Τὸ πνεῦμα τοῦτο εἶναι ἡ σαφήνεια, ἡ διαυγῆς ἀνάλυσις καὶ ἐκτίμησις παντὸς φαινομένου τοῦ φυσικοῦ καὶ ἠθικοῦ κόσμου· τὸ πνεῦμα τοῦτο εἶναι ἀπόρροια τῆς ἀνάγκης, τὴν ὁποίαν αἰσθάνεται ἡ ἀνθρώπινος ψυχὴ ὀξύτερον νῦν ἢ ἄλλοτε, νὰ εἰσδῆ εἰς τὸ ἔσχατον βῆθος παντὸς φαινομένου, νὰ ἀναλύῃ καὶ τὰ ἐλάχιστα αὐτοῦ στοιχεῖα καὶ πρὸς γενικὸν αὐτοῦ χαρακτηρισμὸν νὰ περιλαμβάνῃ δι' ἑνὸς βλέμματος ὁλόκληρον τὴν φύσιν αὐτοῦ ἀπὸ κορυφῆς μέχρι τῆς βάσεώς του.

Ἄλλ', ὑπὸ τινὰ ἐποψίν, ἂν ἐχθρικὴ ὑπάρχη προδιάθεσις μετὰ τῶν νεωτέρου δημοκρατικοῦ ἢ τοῦ ἱερευνητικοῦ καὶ φιλελευθέρου πνεύματος καὶ τῆς ἐννοίας τῶν μυστηρίων ἐν γένει, κατ' οὐδὲν ἄλλο μυστήριον ἢ προδιάθεσις αὐτὴ ἐκδηλοῦται ἀποτομώτερον ἴσως ἢ κατὰ τὸ μυστήριον τοῦ γάμου. Κατὰ τὴν τέλεσιν τῶν λοιπῶν ἐπισήμων διατυπώσεων διὰ τῶν ὁποίων, κατὰ τὰ δόγματα τῆς ἐκκλησίας ἡμῶν, ἐπιτυγχάνεται ἡ ἀνύψωσις τοῦ κοσμικοῦ μέχρι τοῦ θείου, οὐδὲν ἴσως δύναται ν' ἀνακαλυφθῆ κοσμικὸν συμφέρον καὶ οὐδεμίαν ἴσως ὑλικὴ ἀπόλαυσις. Κατὰ τὸ μυστήριον ὅμως τοῦ γάμου οὐχ οὕτως ἔχουσι τὰ πράγματα. Ὁ γάμος εἶναι τοσοῦτον σπουδαία κοινωνικὴ ὑπόθεσις, ἐπιφέρει τοιαύτας σοβαρὰς συνεπειὰς οὐ μόνον ἐπὶ τῶν μελλονύμφων ἀλλὰ καὶ ἐπὶ τρίτων καὶ ἄλλων ἐτι ἀγνώστων προσώπων, ἔχει κύκλον ἐπιρροῆς τοσοῦτον εὐρύν κατὰ τε τὸ παρὸν καὶ κατὰ τὸ μέλλον, περικλείει τοσαύτας δοκιμασίας, συνδέεται διὰ τρισῶν κοσμικῶν συμφερόντων καὶ τοσοῦτων ὑλικῶν ἀπολαύσεων, ὥστε, κατὰ τὴν πραγματικὴν ἐξέτασιν τοῦ θέματος ὁ κοσμικὸς αὐτοῦ χαρακτήρ ὑπερπλεονάζει καὶ ἐπι-

κρατεῖ. Τὸ μυστήριον ἐνναῦθα ἐπισκιαζέται ὑπὸ τοῦ συναλλάγματος. Ἡ λάμπις τῆς θείας χάριτος ἡ ἐξαχιάζουσα τὴν κοσμικὴν σχέσιν ἀμαυροῦται ἐνταῦθα ὑπὸ τῆς λάμπειος ἐτέρων πραγμάτων, τῶν ὁποίων τὸν χαρακτηρισμὸν εἶναι περιττὸν ἤδη νὰ ἐπιχειρήσωμεν. Καθ' ἡμᾶς διὰ τοῦ πλεονασμοῦ τούτου καὶ τῆς ἐπικρατήσεως τῶν πραγματικῶν συμφερόντων ἐξηγείται ἡ τάσις ἐκείνη τοῦ παρ' ἡμῖν κοινού πνεύματος, τὴν ὁποίαν οὐδεὶς εἰλικρινῶς σκεπτόμενος δύναται ν' ἀρνηθῆ καὶ ἡ ὁποία, ἀπληλαγμένη παντὸς σχεδὸν χαλινῶ θρησκευτικῆς μορφώσεως, φέρεται παρ' ἡμῖν τὴν πεποιθήσιν ἢ τὴν μεγάλην πιθανότητα, ὅτι ἐν ὑποθέσει οἷα ὁ γάμος, τῆς ὁποίας πάντα τὰ σπουδαῖα στοιχεῖα φέρουσι κατὰ τὰς τοιαύτας ιδέας κοσμικὸν χαρακτήρα, οὐδὲν ὑπάρχει τὸ μυστήριον, διότι, κανονισθέντων εὐτυχῶς, διὰ τῆς παρεμβάσεως τοῦ συμβολαιογράφου, τῶν κοσμικῶν συμφερόντων κατὰ τὰς ἐπιθυμίας ἀμφοτέρων τῶν μερῶν, οὐδεμίαν κατ' οὐσίαν, ἐκτὸς μόνον κατὰ τύπους, ὑπάρχει ἀνάγκη τῆς θείας χάριτος καὶ τῆς δεσποτικῆς εὐλογίας.

III

Ἄλλὰ τί ἐννοεῖ ἡ ἐκκλησία θεωρήσασα καὶ θεωροῦσα τὸν γάμον μυστήριον καὶ τοσοῦτον αὐστηρῶς πάντοτε ἔχομένη τοῦ τοιοῦτου χαρακτηρισμοῦ; Διὰ τί ἡ ἐκκλησία θεωρεῖ τὴν παρεμβασίν αὐτῆς ἀναπόφευκτον πρὸς τελεσιουργίαν τοῦ τοιοῦτου συνδέσμου; Εἶναι ἄραγε τοῦτο, ὡς ὑπέθεσάν τινες ἐν τῇ Δύσει, συνέπεια τῆς κατὰ τὰς παρελθούσας ἐποχὰς τοῦ χριστιανισμοῦ ὑπερβολικῆς ἀναπτύξεως τοῦ θρησκευτικοῦ αἰσθήματος ἀπαιτοῦντος νὰ περικλεισθῇ ἐν ἑαυτῷ πᾶσαν σπουδαίαν ἐκδήλωσιν τοῦ κοινωνικοῦ βίου ἢ ἔχει ἄλλην τινὰ οὐσιώδη λογικὴν βάσιν, κρυπτομένην ὑπὸ τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ τύπου;

Ἐν πρώτοις ἀπὸ ἱστορικῆν ἔποψιν παρατηροῦμεν, ὅτι ἡ ἀνάμιξις τῆς θρησκείας ἐν τῷ γάμῳ ἀνέρχεται εἰς ἐποχὴν πολὺ προγενεστέρην τῆς ἀναπτύξεως τοῦ θεοκρατικοῦ πνεύματος ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ. Ἐν ἐποχῇ καθ' ἣν ἡ Ἐκκλησία οὐ μόνον εἰς ἐπικράτησιν κοσμικὴν καὶ εἰς ὑπερβάσεις ἐπὶ ἀλλότρια αὐτῆς θέματα δὲν ἠδύνατο νὰ προβῆ, ἀλλ' οὔτε περὶ τῆς ἰδίας αὐτῆς σωτηρίας ἦν βεβαία, ἐν ἐποχῇ καθ' ἣν διωγμὸς καὶ καταστροφή ἐπέκειτο κατ' αὐτῆς, ὁ ἀπόστολος Παῦλος ἐν τῇ πρὸς Ἐφεσίους ἐπιστολῇ ἀνακηρύσσει τὸν γάμον ὡς μυστήριον. Καὶ πρὸ δὲ τοῦ Παύλου αὐτὸς ὁ Ἰησοῦς ἀπαντῶν πρὸς τοὺς Φαρισαίους ἐρωτῶντας, ἂν πρέπη ὁ ἀνὴρ νὰ διαζέγνεται τὴν σύζυγον αὐτοῦ,

ὄσακις ἂν βούληται, ἐξήνεγκε τὴν μεγάλην ἐκείνην ρῆσιν: «ὅν ὁ Θεὸς συνέζευξεν ἄνθρωπος μὴ χωρίζετω».

Ἡ ἀπὸ τῶν πρώτων ἀρχῶν τοῦ χριστιανισμοῦ ἐκδηλωθεῖσα ἀνάμιξις τῆς Ἐκκλησίας ἐν τῇ σοβαρᾷ καὶ ἐξόχῳ ταύτη ἀστυκῇ ὑπόθεσιν, ἡ ἀπόπειρα τοῦ νὰ δοθῇ θρησκευτικὸς χαρακτήρ εἰς σχέσιν τὰ μάλιστα κοσμικῆν ἐκδηλωθεῖσα ἐν οἷς χρόνοις οὐχὶ ἐπίσημος, λαμπρὰ κοίθρια μβέουσα, ἀλλ' ἰδιωτικῶς, ἀνίσχυρος καὶ ταλαντευομένη ἤρχετο τῆσπορείας αὐτῆς χριστιανικῆ θρησκείας, ἡ τοιαύτη, λέγομεν, ἐνέργεια ἐν τοιαύτῃ γενομένη ἐποχῇ, πείθει ἡμᾶς ὅτι οὐχὶ θεοκρατικὸν αἰσθημα οὐδὲ κοσμικὴ φιλοδοξία, ἀλλ' εἰλικρινῆς ἐμπνευσις ἀπορρέουσα ἐξ αὐτῆς τῆς θρησκείας ἐββαλεν εἰς τὸν γάμον τὸν θρησκευτικὸν αὐτοῦ χαρακτηρισμόν. Βεβαίως δὲν ἀρνούμεθα, ὅτι σὺν τῇ προόδῳ τῆς δυνάμεως τῆς Ἐκκλησίας ἐπήρχετο καὶ κατὰ τὸν γάμον ἀνάμιξις τῆς Ἐκκλησίας οὐχὶ ἀγνώως καὶ ἀποκλειστικῶς ἐκ τῶν συμπεριόντων τῆς θρησκείας πηγάζουσα. Δύναται μάλιστα νὰ ὑποθέσῃ τις, οὐχὶ ἀπιθάνως, ὅτι ἡ ἀπαιτήσις τῆς Ἐκκλησίας περὶ τῆς ἀναποφεύκτου παρεμβάσεως τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἀρχῆς πρὸς σύναψιν ἐγκύρου γάμου, ἐκδηλωθεῖσα ἰσχυρότερον καὶ ἐξασφαλισθεῖσα τὸν θ' αἰῶνα ἐπὶ Λέοντος τοῦ σοφοῦ, ἤτοι πολλοὺς αἰῶνας μετὰ τὴν ἀκμὴν τοῦ ἀγνοῦ καὶ ἀμιγροῦς ἀπὸ πάσης κοσμικῆς ὑστεροβουλίας θρησκευτικοῦ αἰσθηματος, ὑπέκρυπτεν ἴσως τοσαύτην φροντίδα πρὸς ἐπαύξησιν τῆς κοσμικῆς ἐπιρροῆς τῆς ἐκκλησίας, ὅσην καὶ πρὸς ἐφαρμογὴν ἀναποφεύκτου θρησκευτικοῦ καθήκοντος.

Οἰανδῆποτε ὅμως γνώμην καὶ ἂν ἔχη τις περὶ τῆς μετέπειτα ἐνεργείας τῆς ἐκκλησίας ἐν τῇ ἐξελίξει τοῦ θεσμοῦ τοῦ γάμου, εἶναι βέβαιον ὅτι ἡ πρώτη αὐτῆς ἀνάμιξις ἐν αὐτῷ ἐπήγαγεν ἐξ ἀγνοῦ θρησκευτικοῦ αἰσθηματος καὶ κείται ἐπομένως ὑπεράνω τῆς ταπεινῆς πηγῆς τῶν κοσμικῶν συμπεριόντων καὶ τῶν ὕλικῶν ὀρέξεων.

IV

Ἐκ τῶν ἐν Εὐρώπῃ ἀπολύτων καὶ ἀποκλειστικῶν θιασωτῶν τοῦ πολιτικοῦ γάμου ἐπίστευσαν τινές, ὅτι δὲν πρέπει ν' ἀποδοθῇ σπουδαία σημασία εἰς τὰς ἀνωτέρω ρῆσεις τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ τοῦ ἀποστόλου Παύλου. Κατὰ τὸν Laurent οἱ ἰδρυταὶ τῆς ἡμετέρας θρησκείας δὲν ἀντελήφθησαν τῆς ἐννοίας τοῦ γάμου εἰμὴ ἐν μέρει καὶ τὸ κατώτερον μάλιστα αὐτῆς. Οἱ ἰδρυταὶ τῆς χριστιανικῆς πίστεως διέβλεπον τὴν εὐτυχίαν τοῦ ἀνθρώπου μόνον ἐν τῇ ἀγαμίᾳ καὶ τῇ ἀποκλειστικῇ πρὸς τὸν Θεὸν ἀφοσιώσει. Ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς πρὸς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ ἐρωτήσαντας, ἂν δὲν εἶναι αἰρετώτερον νὰ μὴ νυμφεύηται τις, ἀπήντησεν οὐ μόνον καταφατικῶς ἀλλὰ καὶ μετὰ ζωηρότητος, ἐπαινέσας τοὺς ἀκρωτηριάζοντας ἑαυτοὺς πρὸς ἀγαμίαν χάριν τῆς βασιλείας τῶν οὐρανῶν. Ἐπίσης ὁ ἀπόστολος Παῦλος ἐν τῇ πρὸς

Κορινθίους πρώτη ἐπιστολῇ ρητῶς διακηρύττει «Καλὸν ἀνθρώπῳ γυναικὸς μὴ ἀπιθῆναι». Κατὰ τὸν ἀπόστολον Παῦλον, θεωροῦντα τὴν ἀγαμίαν ὡς ἕγνότητα, ὁ γάμος ἀπομακρύνει τὸν ἄνθρωπον ἀπὸ τῆς θείας λατρείας ἐνεκα τῶν ἀναποσπάστων ἀπὸ τοῦ γάμου κοσμικῶν φροντίδων: «Θέλω δὲ ὑμᾶς ἀμεριμνοῦς εἶναι. Ὁ ἀγαμος μεριμνᾷ τὰ τοῦ Κυρίου, πῶς ἀρέσῃ τῷ Θεῷ. Ὁ δὲ νυμφευθεὶς μεριμνᾷ τὰ τοῦ κόσμου, πῶς ἀρέσῃ τῇ γυναικί.»

Ἐν ταῖς ἀνωτέρω φράσεσι πραγματικῶς οὐδὲν διαφαίνεται ἐξ ἐκείνων τῶν στοιχείων, τὰ ὅποια ἀποτελοῦσι τὴν εὐγενεστέραν μορφήν τοῦ γάμου, ὑποδηλοῦνται δὲ πάντοτε ἐκ τῶν σχέσεων τοῦ γάμου ἐκεῖναι μόνον, ὅσαι δὲν πηγάζουσι βεβαίως ἐκ τῆς αὐτοῦ ψυχῆς. Κατὰ τὸν Λωρὰν ἀφ' οὗ τοσοῦτον ἀτελής καὶ τοσοῦτον ταπεινὴ ἰδέα περὶ γάμου ἐπεκράτει παρὰ τοῖς ἰδρυταῖς τῆς Ἐκκλησίας, δὲν δυνάμεθα νὰ παραδεχθῶμεν ὅτι ἐσκέπτοντο οὗτοι σοβαρῶς νὰ καθιερώσωσι τὴν ἐξόχως κοσμικῆν ταύτην ὑπόθεσιν. Σχέσις, ἡ ὅποια παρ' αὐτῶν κηρύσσεται ὡς ἀπλῶς ἀνεκτὴ, δὲν δύναται νὰ ἀνυψωθῇ παρ' αὐτῶν εἰς βαθμὸν μυστηρίου.

Ἡ ἐν τῇ Δύσει ὀξεία κατὰ τῆς ἱερότητος τοῦ γάμου καὶ κατὰ τῆς ἀνακηρύξεως αὐτοῦ ὡς μυστηρίου ἐπίθεσις δὲν πρέπει νὰ φανῇ παράδοξος, ἂν ληθῶσι ὑπ' ὅψιν οἱ ἱστορικοὶ λόγοι οἱ ὅποιοι τὴν προεκάλεσαν. Ἡ ἀντεκκλησιαστικὴ αὐτὴ ἐνέργεια συνέχεται πρὸς τὸ ὅλον σύστημα τοῦ κατὰ τῆς κληροκρατίας ἀγῶνος, τὸν ὅποιον ἀπὸ τῆς Μεταρρυθμίσεως ἀνέλαβε τὸ εὐρωπαϊκὸν πνεῦμα, καὶ τὸν ὅποιον ἀκόμη δὲν ἐπεράτωσεν.

Ἐν τῇ Δύσει τὰ ἤθη ὡς πρὸς τὸν γάμον ὑπῆρξαν τοιαῦτα, ὥστε ἡ ἀνάμιξις τῆς Ἐκκλησίας ἐν τῷ θεσμῷ τούτῳ ἐγένετο, οὕτως εἶπεν, ὑποῦλως καὶ λάθρα. Ὑπῆρχε τοσαύτη διαφορά μετὰ τῶν ἐν Ἀνατολῇ ἐπικρατουσῶν περὶ γάμου ἰδεῶν καὶ τῶν ἐν τῇ Δύσει, ὥστε, ἐν ᾧ ἐν Ἀνατολῇ ἤδη ἀπὸ τοῦ 893, ὡς εἶπομεν, ὁ αὐτοκράτωρ Λέων ὁ σοφὸς ἐξησφάλισε τὴν ἐφαρμογὴν τῆς καὶ πρότερον ἐπιβαλλομένης ἱεροτελεστίας ὡς ἀναποφεύκτου πρὸς κατάρτισιν ἐγκύρου γάμου — τοῦθ' ὅπερ δὲν τὸν ἐκόλπει νὰ ζῆ ἐν μοιχείᾳ μετὰ τῆς Ζωῆς Ζαούτσα — ἐν τῇ Δύσει μόνον ἀπὸ τῆς ἐν Τρέντῳ συνόδου, ἣτι ἀπὸ τοῦ 1571, αἰῶνος κατωρθώθη ὡς διαταχθῆ, ὅπως οἱ πιστοὶ τελῶσι τοὺς γάμους αὐτῶν ἐνώπιον τῆς Ἐκκλησίας ἐπὶ ποινῇ ἀκυρότητος. Καὶ ἀναφέρονται μὲν διατάξεις τινές τοῦ Μεγάλου Καρόλου ὡς ἐπιβάλλουσαι ὑποχρεωτικῶς τὴν ἱεροτελεστίαν, ἀλλ' αἱ διατάξεις αὗται ἀπεδείχθησαν πλασταί, χαλκευθεῖσαι ὑπὸ φανατικῶν τοῦ κλήρου μελῶν. Ἀφ' ἐτέρου δὲ εἶναι βέβαιον, ὅτι πρὸ τῆς ἐν Τρέντῳ συνόδου οὐ μόνον Πάπαι, ὡς Γρηγόριος ὁ II καὶ Ἀλέξανδρος ὁ III, ἀλλὰ καὶ ἱεραὶ σύνοδοι ἀνεγνώρι-

ζον ὡς ἐγκύρους τοὺς ἄνευ ἱεροτελεστίας συναπτομένους γάμους (1). Καὶ αὐτὴ δὲ ἡ ἐν Τρέντῳ σύνοδος ἐπέταξε τὴν ἱεροτελεστίαν τῶν γάμων κυρίως πρὸς ἀποφυγὴν τῶν σκανδάλων καὶ ἀνωμαλιῶν, τῶν προερχομένων ἐκ τῆς ἐν ἀγνώστῳ τόπῳ καὶ χρόνῳ καὶ ἄνευ παρεμβάσεως ἀρχῆς τινος συνάψεως γάμων. Τοῦτο ὅμως δηλοῖ, ὅτι ἡ περὶ ἱεροτελεστίας τοιαύτη διάταξις ἐν τῇ Δύσει ἐπήγαγε μᾶλλον ἐκ κοινωνικοῦ λόγου ἢ ἐκ θρησκευτικῆς πεποιθήσεως. Λεῖψανα δὲ τῆς κατὰ τὸν μεσαιῶνα ἐπικρατούσης ἐν τῇ Δύσει ἄκρας ταύτης ἐλευθερίας ἢ μᾶλλον ἀκολασίας περὶ τὴν σύναψιν γάμων εἶναι καὶ τὸ ἐν Σκωτίᾳ ἐπικρατοῦν ἐτι καὶ νῦν ἔθιμον τῆς συνάψεως γάμου ἐγκύρου διὰ τῆς παρουσίας ἐνός καὶ μόνον τρίτου προσώπου ὡς μάρτυρος, ἔθιμον, τὸ ὅποιον, μεθ' ὅλην τὴν ἀπρέπειαν αὐτοῦ, πολλαὶ σεμναὶ θυγατέρες τῆς ὑποκριτικῆς Ἀλβιῶνος, αἱ ὅποια ἔχουσι τόσῳ πρόχειρον τὸ ἐξ αἰδοῦς ἐρύθημα, δὲν διστάζουσι νὰ μιμηθῶσι, τρέχουσαι μετὰ τοῦ ἡγαπημένου αὐτῶν εἰς τὸ πλησιέστερον σκωτικὸν χωρίον καὶ νυμφευθῆναι ἐκεῖ δι' ἀπλῆς ὑποσχέσεως ἐνώπιον τρίτου προσώπου οἰουδήποτε, ἔστω καὶ χαλκῆος. Ἐπεκράτει δηλαδὴ κατὰ τὸν μεσαιῶνα ἐν τῇ Δύσει καὶ ἐπικρατεῖ ἐνιαχοῦ ἐτι, ὡς ἐν Σκωτίᾳ καὶ ταῖς Ἡνωμέναις πολιτείαις τῆς Ἀμερικῆς, τὸ παρὰ τοῖς ἀρχαιότεροις Ρωμαίοις ἐπικρατήσαν ἔθιμον τῆς συνάψεως γάμου per usum, ἤτοι διὰ τῆς συμβιώσεως, μετὰ τινος ἐπὶ τὸ ἐλευθεριώτερον μάλιστα διαφοράς, διότι παρὰ τοῖς τοιοῦτοις χριστιανοῖς τῆς Δύσεως δὲν ἀπητεῖτο οὐδ' ὁ ὅρος τῆς ἐπὶ ἐν ἔτος συμβιώσεως, ὡς ἀπητεῖτο παρὰ Ρωμαίοις, ἵνα θεωρηθῶσι οἱ συμβιοῦντες ἀνὴρ καὶ γυνὴ ὡς σύζυγοι.

Τὸ ἀκόλουθον ρητὸν θεωρεῖται ὡς δεικνύον σαφῶς τὰς κατὰ τὸν Μεσαιῶνα ἐπικρατούσας ἰδέας περὶ τῶν ἀπαιτουμένων πρὸς σύναψιν ἐγκύρου γάμου στοιχείων:

Boire, manger, coucher ensemble
c'est mariage ce me semble.

V

Ἄν θεωρήσωμεν ὅμως τὸ ζήτημα ἀνεξαρτήτως τῶν ἐν τῇ Δύσει περὶ γάμου ἐπικρατησάντων ἠθῶν καὶ ἐν γένει ἀνεξαρτήτως τῶν ἱστορικῶν λόγων, οἱ ὅποιοι ἐν τῇ Δύσει συνέχονται μετ' αὐτοῦ, νομίζομεν, ὅτι δὲν εἶναι ὀρθὴ ἡ ἐκτεθεῖσα ἰδέα, ὅτι οἱ ἰδρυταὶ τῆς Ἐκκλησίας τὴν εὐτελεστέραν μόνον ὄψιν τοῦ γάμου, ἣτι τὴν ἔνωσιν τῶν σωματικῶν, θεωρήσαντες δὲν ἐνόουν νὰ καθαγιάσωσιν αὐτόν..

(1) Τὸ τέλος εἰς τὸ προσεχές).

ΑΝΤΩΝΙΟΣ ΑΘ. ΠΟΝΤΗΡΗΣ

(1) Friedberg, Das Recht der Eheschliessung in seiner geschichtlichen Entwicklung S. 11—13.

Ο ΠΡΩΤΟΣ ΧΟΡΟΣ

ΚΩΜΩΔΙΑ ΜΟΝΟΠΡΑΚΤΟΣ

(συνέχεια)

ΛΙΑ

Με άλλους λόγους, ὁ σύζυγός μου ὁ δι-
ακεκριμένος αὐτὸς ἐπιστήμων, ὡς τὸν
ὠνομάσατε, με ὄλην τὴν φήμην του, ὡς
πεπαιδευμένου, ἔχει, καθ' ὑμᾶς, ἀτελεῖς,
ἀτελεστάτας γνώσεις βοτανικῆς, καὶ ὅσον
ἀφορᾷ τὰ ρόδα ἠδύνατο ἀσφαλδέστατα νὰ
λάβῃ μαθήματα παρ' ὑμῶν!...

ΖΟΡΝΕΣΚΟΣ

Πῶς φαίνεσθε ὅτι εἶσθε γυνή! Καὶ ὁ-
ποία γυνὴ μάλιστα! Ἔχετε πρόχειρον ἐ-
κεῖνο τὸ «δὲν ἠξεύρω τι», τὸ ὁποῖον μᾶς
μαγεύει καὶ ἐνίοτε μᾶς πείθει χωρὶς νὰ
θέλωμεν! Ἔχετε τὸ ἀνεκτίμητον δῶρον
τοῦ τρυφεροῦ παραδόξου καὶ τὴν σπα-
νίαν ιδιότητά τῆς εὐφροσύνης εἰρωνείας τὰ
ὁποῖα ὑποθάλλουσιν ἐτι μᾶλλον τὸ πῦρ
τὸ ὁποῖον τόσον εὐκόλως ἀνάπτετε με τὸ
βλέμμα σας καὶ με τοὺς λόγους σας. Ἐπι-
τέλους πᾶν ὅ,τι σᾶς περιστοιχίζει ἢ προ-
έρχεται ἀπὸ σᾶς...

ΛΙΑ

Αἱ ἄκανθαί μου, κύριε Ζορνέσκο, αἱ ἄ-
κανθαί μου τοῦ ἑκατονταψύλλου! (γελά).
Ἡ ἰδέα εἶναι πρωτότυπος, καὶ τὸ λυρικὸν
ῥυθμὸς με τὸ ὁποῖον τὴν περιβάλλετε τῆς
παρέχει γλυκύτητα δελεαστικὴν, ἐκ τῆς
ὁποίας βεβαίως πολλὰκις θὰ εἶχατε εὐ-
καιρίαν νὰ ἦσθε πολὺ εὐχαριστήμενος.
Δὲν ἔχει οὕτω;

ΖΟΡΝΕΣΚΟΣ

Ἦμπορεῖτε νὰ λέγετε ὅ,τι θέλετε, κυ-
ρία μου, καὶ αἱ τρυφεραὶ ἄκανθαί σας δὲν
θὰ σᾶς ἐμποδίσουν νὰ εἶσθε ἢ πλέον ἀ-
ξιολάτρευτος γυνὴ καὶ ἢ πλέον πολῦτι-
μος... (Ἡ Λία τὸν παρατηρεῖ ἐπὶ μακρὸν) καὶ
ἢ πλέον πολῦτιμος (μετ' ἐμφάσεως) φίλη.

ΛΙΑ

Λυποῦμαι ὅτι δὲν εἶναι ἐδῶ καὶ ὁ Γε-
ώργιος, διότι πολὺ θὰ νύχαριστεῖτο νὰ
παραστῆ εἰς ἀληθῆ μεταμόρφωσιν τοῦ κα-
λοῦ τοῦ φίλου, ὁ ὁποῖος βεβαίως ὄχι πρῶ-
την φορὰν καὶ χάριν ἐμοῦ προκαλεῖ τοι-
αύτας ἐκπλήξεις!...

ΖΟΡΝΕΣΚΟΣ

Ἦ! δὲν βιάζομαι, ὁ Ροδεάνος εἶναι ὁ
προσφιλέστερος φίλος μου, πρὸς τὸν ὁ-
ποῖον ὄχι μόνον αἱ παιδικαὶ ἀγαμνήσεις
καὶ...

ΛΙΑ (διακόπτουσα)

Καί;...

ΖΟΡΝΕΣΚΟΣ

Καὶ αἱ τῆς νεότητος με συνδέουσιν,
ἀλλὰ καὶ βαθεῖα καὶ ἀνεξάλειπτος εὐγνω-
μοσύνη!

ΛΙΑ (ἐκπεληγμένη)

Πῶς; ὀφείλετε εἰς τὸν Γεώργιον εὐγνω-
μοσύνην! Δὲν τὸ ἐγνώριζον αὐτό. Ἴδου
ἀκόμη μία ἀρετὴ. Ἐχέμυθος ὅταν πρό-

κταιται περὶ τῶν εὐγενεστάτων αἰσθημά-
των, ἂν καὶ δὲν εἶσθε πάντοτε τοιοῦτος
προκειμένου περὶ τῶν ἱπποτικῶν σας πε-
ριπετειῶν!

ΖΟΡΝΕΣΚΟΣ

Κυρία!

ΛΙΑ

Τελειότης σχεδὸν σπανία τῶν σήμε-
ρον... αὐτὸ δὲν πρέπει νὰ σᾶς ἐμβάλλῃ
εἰς σκέψεις, οὔτε νὰ σᾶς κάμῃ νὰ λαμβά-
νετε μελαγχολικὸν ῥυθμὸς, διότι ἐξ ὧσων μοῦ
εἶπατε ἐγὼ πιστεύω μόνον ὅσα πρέπει
νὰ πιστεύσω!...

ΖΟΡΝΕΣΚΟΣ (λαμβάνων τὴν χεῖρά της).

Κυρία μου, δύνασθε νὰ πιστεύσητε ὅ,τι
ἐννοεῖτε καὶ δὲν ἀπελπίζομαι ὅτι θὰ αἰ-
σθανθῆτε πόσῃ ἀληθειᾷ καὶ εὐκρι-
νίαν ἐνέχουσιν οἱ λόγοί μου. Καὶ με ὅ-
λους τοὺς σαρκασμοὺς τοὺς ὁποῖους με-
ταχειρίζεσθε ἐναντίον μου δὲν θὰ μετα-
βάλλητε ποτὲ τὴν περὶ ὑμῶν γνώμην μου.
Ἔχετε χαρακτῆρα, μάλιστα χαρακτῆρα,
κυρία μου! Μόνον ὁποῖος σᾶς γνωρίζει
ἤμπορεῖ νὰ σᾶς ἐκτιμῆσῃ καὶ μόνον ὁ-
ποῖος σᾶς ἀγαπᾷ δύναται νὰ ὑποταχθῆ
εἰς σᾶς (τῆς φιλεῖ τὴν χεῖρα).

ΛΙΑ (σὺβαρά, ἀποσύρουσα τὴν χεῖρά της)

Καὶ αὐτὸς εἶσθε σεῖς μόνος!

ΖΟΡΝΕΣΚΟΣ

Δὲν λέγω τοῦτο. Πολὺ πιθανὸν καὶ ὁ
Ροδεάνος νὰ τὸ ἀνεκάλυψε, οὐχ ἦπτον
δὲν φαίνεται οὔτε νὰ λαμβάνῃ ὑπὸ σπου-
δαίαν ἐποψίν τὸ πρᾶγμα οὔτε τοῦλάχισ-
τον νὰ τὸ ἐκτιμᾷ ὅπως πρέπει, καὶ...
ἐὰν ἠθέλατε... (Ἡ Λία τὸν παρατηρεῖ ἐπὶ μακρὸν)
πολὺ εὐκόλως θὰ κατωρθώνατε νὰ τὸ ἐν-
νοήσῃ.

ΛΙΑ

Εἶσθε ἀδρόφρων, κύριε Ζορνέσκο, οὐχ
ἦπτον ἐπιτρέψατέ μοι νὰ σᾶς εἶπω ὅτι ἡ
φιλοσοφία σας δὲν εἶναι πολὺ διορατικὴ.
Ἦ ὅσα βλέπετε ἐδῶ σᾶς τὸ ἀποδεικνύουν.
Ἦ ὁ ἀποψινὸς χορὸς εἶναι ἔργον ἰδικόν μου,
εἶναι τὸ θέλημά μου. Ὁ Γεώργιος ἐπε-
θύμει τοῦλάχιστον κατὰ τὸ πρῶτον ἔσθε
νὰ μὴ ἀνοίξωμεν τὴν οἰκίαν μας εἰς τὸν
κόσμον. Εἶσθε φίλος μας καὶ δύναμαι νὰ
σᾶς τὰ εἶπῶ ὅλα. Γνωρίζετε πόσον μοῦ
ἀρέσει ὁ κόσμος. Εἶτε ἢ ἀνατροπὴ εἶτε ἢ
φύσις μ' ἐπλάσαν τοιαύτην. Εἶμαι ζωηρά,
μοῦ ἀρέσει ὁ χορὸς, ἢ μουσικὴ, ὁ θόρυ-
θος καὶ τὸ πολὺ φῶς, καὶ δὲν ἐννοῶ παν-
τάπασι, ἐπειδὴ ὑπανδρεύθην νὰ γίνω
σοβαρὰ δέσποινα καὶ νὰ κλεισθῶ εἰς τοὺς
τέσσαρας τοίχους διὰ νὰ λάβω ῥυθμὸς προ-
πειομένης σοβαρότητος ὅπως ἀντιθέ-
του πρὸς τὸν χαρακτῆρά μου καὶ νὰ κύ-
ψω ὑποκριτικῶς τὸν αὐχένα — καθὼς κά-
μνουν αἱ πλεῖσται τῶν γυναικῶν — εἰς τὰς
κοινωνικὰς ἀπαιτήσεις αἱ ὁποῖαι με στε-
νοχωροῦν ἢ εἰς μεταίστερας αἱ ὁποῖαι
με κάμνουν νὰ ἀγανακτῶ!

ΖΟΡΝΕΣΚΟΣ

Σᾶς ἐννοῶ κάλλιστα!

ΛΙΑ

Εἶμαι εὐκρινής. Μοὶ ἀρέσκει νὰ λέγω
ὅ,τι αἰσθάνομαι καὶ νὰ κάμνω ὅ,τι πρέ-
πει. Δὲν θέλω νὰ εἶμαι οὔτε σελις πρό-
χειρος ἐπὶ τῆς ὁποίας ἕκαστος νὰ δύνα-
ται νὰ γράφῃ τὰς ταραχὰς τῆς καρδίας
του, οὔτε ἀρμονικὸν ἀγγεῖον ἠχοῦν μοι-
ραίως εἰς πᾶσαν ἐπαφήν!

ΖΟΡΝΕΣΚΟΣ

Τί ζωηρότης! τί φαντασία! τί ὀφθαλ-
μοί! καὶ τί ὠραία εἶσθε ὅταν διδτε ὅ,τι
ποτὲ δὲν θὰ λάβετε ἀπὸ ἄλλους, δηλαδὴ
συμβουλὰς, ἂν ὄχι μαθήματα! Δὲν εἶχα
δικαίον νὰ εἶπω ὅτι ἔχετε χαρακτῆρα!
Πιστεύω ὅτι αὐτὸ δὲν θὰ με ἐμποδίσῃ νὰ
χαρῶ ὅτι μοὶ ἐπετρέψατε νὰ χορεύσωμεν
ὁμοῦ ὡς καλοὶ φίλοι τοὺς τρεῖς χορούς!

ΛΙΑ (παρατηροῦσα τὸ ἐπὶ τῆς ἐστίας ὥρολόγιον)

Βεβαίως, προσέξατε μόνον μὴ χάσετε
τὴν εὐκαιρίαν. Παρατηρήσατε!...

ΖΟΡΝΕΣΚΟΣ

Ἐντὸς εἴκοσι λεπτῶν ἐπιστρέψω! (Φιλεῖ
τὴν χεῖρα τῆς Λίας, λαμβάνει τὸν πλόν του καὶ
προχωρεῖ πρὸς τὰ δεξιὰ). Χαιρετίζετε τὸν
Γεώργιο ἐκ μέρους μου. Χαίρετε! (ἔξέρχεται).

ΣΚΗΝΗ ΕΒΔΟΜΗ

ΛΙΑ (σύνουος, μετὰ τὴν ἔξοδον τοῦ Ζορνέσκου)

Τολμηρός, ἀλλὰ... ἔχει καλὴν καρδίαν!
Τοῦλάχιστον ἐστὶ μοῦ φαίνεται ἐὰν τὸν
κρίνω ἀπὸ ὅσα λέγει καὶ μάλιστα ὅπως
τὰ λέγει! (μικρὰ διακοπὴ, πλησιάζει εἰς τὸν κα-
θρέπτην). Ἐκατοντάφυλλον ἐγὼ! Ἦ παρο-
μοίωσις εἶναι λεπτὴ, ἂν καὶ ἔχη ἴσως ὁ-
σμὴν κολακείας ἂν ὄχι καὶ ἄκανθα εἰ-
ρωνείας! Ἄλλ' ὅπως καὶ ἂν ἔχη, εἶναι ἀρ-
κετὰ κολακευτικὸν ὅτι ἔλαβε τὸν κόπον
νὰ τὴν ἐφεύρῃ δι' ἐμὲ καὶ νὰ μοὶ τὴν ὑ-
ποβάλλῃ με τόσον διακριτικὸν τρόπον...
Τρόντι ἔχει πολλὰς ἀρετὰς ὁ Ζορνέσκος
καὶ ὅσον περισσότερον τὸν γνωρίζω, τό-
σον τὸν εὐρίσκω καὶ πλέον εὐχάριστον,
εὐγενῆ, πλέον... (προχωρεῖ πρὸς τὰ ἀριστερὰ)
ἀλλὰ τί νὰ τοῦ ἔκαμην ἄρα γε ὁ Γεώργιος
διὰ νὰ τοῦ ὀφείλῃ τόσον εὐγνωμοσύνην;
Καὶ ἔπειτα χορεύει ὅσῃν ἄγγελος!... Ὁ-
ταν ἤμην εἰς τὸ σχολεῖον ὠνειρευόμην,
ὦ! ὄχι μόνον ἐγὼ, ἀλλὰ ὅλαί αἱ συμμα-
θήτριά μου, μικραὶ καὶ μεγάλαί, νέους
κομψοὺς, διακεκριμένους, περιποιητι-
κοὺς, φαιδροὺς καὶ μάλιστα χορευόντας
τὸ βᾶλς εἰς τὴν ἐντέλειαν. Ποσάκις κατὰ
τὰς ὥρας τῆς ἀναπαύσεως δὲν περιετρέ-
χουμεν χορεύουσαι τὰς δειροστοιχίας τοῦ
κῆπου, φανταζόμεναι ὅτι εἴμεθα εἰς χο-
ρὸν καὶ ὅτι μία ἐξ ἡμῶν — κατὰ σειρὰν
διὰ νὰ μὴ ζηλεύωμεν — ἦτο ὁ περιπόθη-
τος ἐκεῖνος ὠραῖος νέος, ὁ ὁποῖος ἀπε-
τέλει τὸ ἰδανικὸν τῆς ζωῆς μας, τοῦ γά-

μου μας!... Τίποτε άλλο δὲν σκέπτονται τὰ κορίτσια ὅταν εἶναι μεταξύ των καὶ διὰ τίποτε άλλο δὲν ὁμιλοῦν πλὴν εὐχαρίστως, παρὰ διὰ τὸν γάμον! Τὸ ἄγνωστον, τὸ μυστήριον διὰ τοῦ ὁποίου περιβάλλεται, τὰ αἰσθήματα τὰ εἰσέτι ἀκατάληπτα τὰ ὁποῖα διεγείρει εἰς τὴν ψυχὴν μας, μᾶς κατακυριεύουν, μᾶς ἐλκύουν, μᾶς συναρπάζουν! Καὶ ὅμως ποσάκις ἢ πραγματικότης εἶναι ὅλως διαφορετικὴ! Δι' ἐμὲ μάλιστα ἦτο ἄδικος! Ὁ Γεώργιος μόνον κομψὸς νέος, τέλειος χορευτὴς καὶ φιλόφρων δὲν εἶναι. Πάντοτε σκεπτικὸς, σοβαρὸς καὶ ἀφηρημένος, ὥστε πολλακίς φοβοῦμαι, μὴ λησμονήσῃ, ὅταν εὐρισκόμεθα μετ' ἄλλων, ὅτι εἴμεθα σύζυγοι! Λόγου χάριν δὲν θὰ εἶναι εἰς κατάστασιν νὰ παρατηρήσῃ ἀπόψε ὅτι θὰ χορεύσω πολὺ μὲ τὸ αὐτὸ πρόσωπον! "Α! εἶχε δίκαιον ὁ Ζορνέσκος λέγων ὅτι ἔχω χαρακτῆρα! Καὶ ἐπειδὴ πραγματικῶς ἔτσι εἶναι, πρέπει νὰ τροποποιήσω πολλὰ τὰ ὁποῖα δὲν συμβιβάζονται μὲ τὸν χαρακτῆρά μου! (Τὸ ὁρολόγιον σημαίνει τὴν δεκάτην). Δέκα! καὶ ὁ Γεώργιος δὲν εἶναι ἀκόμῃ ἔτοιμος. Εἶναι πλὴν βραδύς καὶ πλὴν φιλάρεσκος ἀπὸ γυναῖκα ὁ πεπαιδευμένος μου! (παρατηροῦσα περὶ αὐτὴν μετ' ἀνοπομονήσεως) καὶ μὲ ἀφῆσε μόνην νὰ δέχωμαι τὸν κόσμον... ἀλλὰ ποῖον κόσμον! ἕως τώρα δὲν βλέπω κανένα! Τί δυσάρετος συνήθεια νὰ ἐρχονται τόσον ἀργά! (ἀκούεται μακρὸς ἤχος κώδωνος). "Α! ἐπὶ τέλους κάποιος ἐρχεται (διευθετεῖ τὴν ἐσθῆτά της καὶ λαμβάνει τὰ χειρόκτια της προχωροῦσα πρὸς τὰ δεξιὰ).

ΣΚΗΝΗ ΟΓΔΩΗ

ΛΙΑ. ΡΟΒΕΑΝΟΣ

(Ἐξερχόμενος ἀριστερόθεν ἐν ἐνδυμασίᾳ χοροῦ, κρατῶν πλὴν του).

ΡΟΒΕΑΝΟΣ

Μήπως ἔστειλες πουθενὰ τὸν Συμεῶν; Δὲν ἔμπορῶ νὰ τὸν εὔρω.

ΛΙΑ (ἐπιανερχομένη)

Ἐπὶ τέλους! γὰρ νὰ σὲ ἰδῶ! (τοῦ διευθετεῖ τὸν λευκὸν λαϊμοδέτην). Καλὰ ποῦ ἔτελειώσες! Εἶχα ἀπελιπθῆ καὶ μάλιστα ὅταν ἤκουσα τὸν κῶδωνα. Βεβαίως κάποιος ἦλθε. Σὺ δὲν ἤκουσες;

ΡΟΒΕΑΝΟΣ

"Ὅχι, διότι ἐγὼ ἐσήμανα διὰ τὸν ὑπηρετὴν. Φαντάσου ὅτι δὲν εὐρίσκω τὰ χειρόκτια μου, καὶ χωρὶς χωρὶς χειρόκτια... καὶ μάλιστα ὁ χορὸς σου!...

ΛΙΑ

Πῶς; σὺ ἐσήμανες; Λοιπὸν οὔτε εἰς τὰς δέκα κανεῖς; (πέριπατεῖ μετ' ἀνοπομονήσεως) Αὐτὸ εἶναι πάρα πολὺ!

ΡΟΒΕΑΝΟΣ (παρατηρῶν αὐτὴν σοβαρῶς)

Δὲν εἶναι ἔτσι! Αὐτὸ ἔλεγα καὶ ἐγὼ ὅταν ἐνδύμην. Καλὰ ποῦ ἔχει ὁ κόσμος περισσότερο μυαλὸ ἀπὸ ἡμᾶς καὶ δὲν ἐρχεται πρὸ τῶν ἑνδεκα διὰ νὰ ἔχω ἀρκετὸν καιρὸν νὰ ἐτοιμασθῶ... διότι ἐσὺ φιλιτάτη, ἀπὸ τὴν ἀνοπομονήσεώς σου νὰ ἐγκαινιάσῃς τὸν χορὸν σου, ἐνεδύθης πρὸ δύο ὥρων...

ΛΙΑ

Καὶ ἔκαμα ἄσχημα ἴσως;...

ΡΟΒ ΑΝΟΣ

Ἐξ ἐναντίας. Ἐγὼ δὲν παραπονοῦμαι, λέγω μόνον ὅτι ὁ κόσμος ἔπρεπε νὰ ἔχη ὑπ' ὄψιν του ὅτι εἰς τὸν πρῶτον χορὸν τὸν ὁποῖον δίδεις θὰ ἦσαι φυσικὰ πλὴν ἀνυπόμονος καὶ ἐπομένως θὰ ἔκαμνε καλὰ ἂν ἦρχετο ἐνωρίτερα. Ἡ συνήθεια νὰ ἐρχονται ἀργά, εὐχάριστος διὰ τοὺς προσκεκλημένους, εἶναι πολλακίς βασιανιστήριον διὰ τοὺς οἰκοδεσπότης, καθὼς μὲ πείθει ἡ στιγμή αὐτὴ! (ἢ Λα τὸν παρατηρεῖ ἐταστικῶς) Μὴ σὲ μέλει, φιλιτάτη μου, καὶ θὰ τοὺς ἐκδικηθῶμεν καὶ ἡμεῖς. Ἄλλοτε δὲν θὰ ὑπάγωμεν καθόλου ἢ τοῦλάχιστον πολὺ ἀργὰ εἰς τοὺς χοροὺς των... διότι ὅσον ἀφορᾷ ἡμᾶς, δὲν πιστεύω νὰ λάβουν ἐνωρὶς εὐκαιρίαν νὰ δοκιμάσουν καὶ πάλιν τὴν ὑπομονὴν μας... Καὶ αὐταὶ αἰ' ἀνοπίαι ἔχουν τὰ ὄριά των!...

ΛΙΑ (ἔξαπτομένη ἐπὶ μᾶλλον ἐφ' ὅσον ὁμιλεῖ)

Τί ἀνοπίαι, τί ὄρια; Δὲν ἐννοῶ τί θέλεις νὰ εἰπῆς. Νομίζει ὅτι μόνος ὁ χορὸς αὐτὸς ἀρκεῖ νὰ μᾶς ἀπαλλάξῃ ἀπὸ τὰς ὑποχρεώσεις μας πρὸς τὸν κόσμον! Φιλιτάτη Γεώργιε, ὅταν σὲ ἀκούω νὰ ὁμιλῆς τοιουτοτρόπως, ἐσὲ, ἀνθρώπον τοῦ κόσμου, ὑποθέτω ὅτι θέλεις νὰ μὲ περιπαίξῃς!

ΡΟΒΕΑΝΟΣ

Ἐγὼ; Θεὸς φυλάξοι!

ΛΙΑ

Τί κακόν, τί ἀνοπίαι εἶναι τὸ νὰ εἴμεθα εὐθυμοὶ, νὰ διασκεδάζωμεν μὲ τὸν κόσμον, τοῦ ὁποίου ἀποτελοῦμεν καὶ ἡμεῖς μέρος; Ἐγὼ νὰ χορεύω, ἐὰν θέλω, νὰ συναθροίζωμεν περὶ ἡμᾶς ὅλους ὅσοι εὐχαριστοῦνται νὰ εἶναι μαζί μ' ἐμοῦ (θεραπευτικῶς). Αὐτὸ σὲ φέρει εἰς θέσιν νὰ ἐκτιμᾷς, νὰ ἀγαπᾷς... ἴσως ἀκόμῃ περισσότερο... Ἐκείνην, ἡ ὁποία διὰ τῆς ζωηρότητός της, διὰ τῶν ἀναμφισβητήτων νικῶν τὰς ὁποίας δρέπει, τὰς ὁποίας καὶ σὺ ἐνίοτε ἀναγνωρίζεις, διὰ τοῦ χαρακτῆρός της (πλησιάζει πρὸς τὸν Ροβεῶνα) τοῦ εὐαίσθητου, ἠπίου, φιλοστοργου καὶ καλοῦ, καλοῦ, καθὼς λέγεις σὺ... ἢ μᾶλλον μοῦ ἔλεγες πρὸ πολλοῦ... θὰ σὲ καθιστᾷ ἐτι μᾶλλον εὐτυχῆ, καὶ μᾶλλον ἰδικόν της, καὶ καλύτερον καὶ ἀγαπητότερον... (λαμβάνει τὴν χεῖρά του). Δὲν εἶναι ἔτσι;...

ΡΟΒΕΑΝΟΣ (σοβαρῶς, ἀσπαζόμενος τὸ μέτωπόν της)

"Ἐτσι εἶναι! Ἀλλὰ καλλίτερα θὰ εἶχα ἐὰν ἀνέπτυσσες τὴν λαμπρὰν σειρὰν αὐτῆν τῶν ἀρετῶν καὶ προτερημάτων εἰς τὰς οἰκίας τῶν ἄλλων, καὶ αὐτὸ ἐνίοτε μόνον, καὶ ὄχι ἐδῶ. Ἐρριψες, παρακαλῶ, ἐν βλέμμα γύρω σου; Ἐμὲ μὲ καταλαμβάνει οἶκτος, ὅταν βλέπω τὴν κατάστασιν αὐτὴν. Ὅλα τὰ πράγματα ἐξετοπίσθησαν ἀπὸ τὴν θέσιν των καὶ εἶναι συσσωρευμένα ποῖος εἰξεύρει ποῦ, τὰ δωμάτια κενὰ στολισμένα μὲ καθρέπτας καὶ ἀνημμένα κηρία, παντοῦ ψυχὸς, δὲν ἔχεις οὔτε μίαν γωνίαν νὰ ἀναπαυθῆς... Ἠξεύρεις ὅτι μετὰ τὸν χορὸν θὰ ἀναγκασθῆς νὰ κοιμηθῆς εἰς τὸ διδάνι τοῦ λουτροῦ καὶ ἐγὼ εἰς κανένα καναπέ ἢ εἰς τὴν σοφίταν, ἢ εἰς τὸ ξενοδοχεῖον. Οἱ ὑπηρεταὶ εἶναι ἀφανισμένοι ἀπὸ τὴν κούρασιν, διότι πρὸ ὀκτῶ ἡμερῶν δὲν ἀνε-

παύθησαν οὔτε στιγμήν. Ἐσὺ εἶσαι νευρική καὶ ἀνυπόμονος καὶ ἐγὼ νομίζω πῶς εἶμαι εἰς κανένα ἀνεμόμυλον! Ὅχι ἔχομεν εἶναι εἰς τὰς χεῖρας τῶν ἄλλων, εἰς τὴν τύχην. Στενοχωροῦμεθα πανταχόθεν διατί; διὰ νὰ συναθροίσωμεν ἕνα σωρὸ δῆθεν φίλων, οἱ ὁποῖοι θὰ διασκεδάσωσιν εἰς λογαριασμόν μας, καὶ θὰ χάσωμεν τὴν ἡσυχίαν μας, τὴν ἀνάπαυσίν μας, τὸν καιρὸν μας καὶ πολλὰ ἄλλα, διὰ ν' ἀκούσωμεν αὐριον, μεθαύριον πῶς οἱ μὲν μᾶς κατακρίνουν, οἱ δὲ μᾶς κακολογοῦν!... Ἐὰν σοῦ ἀρέσει νὰ διασκεδάζῃς ὑπὸ τοιούτους ὄρους, σὲ συγχαίρω! Ἐχεις, φιλιτάτη μου, νεῦρα χαλύβδινα καὶ καρδίαν εὐκαμπτον! "Α! δὲν λέγω νὰ ζῶμεν μεμονωμένοι καὶ νὰ διερχώμεθα τὸν βίον μας εἰς ἀδιάκοπον διάλογον, ὁ ὁποῖος, ὅσον γλυκὺς καὶ ἐνδιαφέρων καὶ ἂν ἦναι, θὰ καταλήξῃ εἰς μονόλογον ἐνοχλητικὸν ἢ προσπεποιημένον. Ὅχι! εἴμεθα νέοι, ζωηροὶ, καθὼς λέγεις, ζῶμεν μὲ ἀνθρώπους καὶ εἴμεθα ἰδικοί των, ὅπως καὶ αὐτοὶ εἶναι ἰδικοί μας... ἀλλὰ μὲ μέτρον, φιλιτάτη μου, μὲ μέτρον, διότι ἄλλως τρέχομεν πρὸς τὸ βάραθρον!...

ΛΙΑ (εὐθυμος)

Πάλιν ἤρχισες μὲ τὰς θεωρίας σου! Δὲν ἐξέλεξας ἀκριβῶς τὸν κατάλληλον καιρὸν, φιλιτάτη μου, διὰ τοιαύτας διδασχὰς καὶ δὲν θὰ μὲ πείσης δι' αὐτῶν μέχρι τοῦ σημείου ὥστε νὰ κλείσω τὴν ζῶν μου καὶ τὴν νεότητά μου ἐντὸς τῶν τεσσάρων τοίχων διὰ νὰ γίνω οἰκοδεσποῖνα ἀξία ὡς παράδειγμα διὰ τοὺς μεταγενεστέρους, ἢ ὑποκείμενον πανηγυρικῶν ἢ ἐπιγραμματικῶν διὰ τοὺς συγχρόνους! Τὸ πρόσωπον αὐτὸ δὲν ἔμπορῶ νὰ τὸ παίξω, εἶναι πολὺ βαρὺ διὰ τοὺς ὤμους μου καὶ δὲν ἔμπορῶ νὰ μεταβάλλω ἤσιν!... Ἐὰν νομίζεις ὅτι ἡ οἰκία αὐτὴ εἶναι πολὺ ἀκατάλληλος δι' ἐορτάς, δὲν ἔχομεν παρὰ νὰ κτίσωμεν ἄλλην εἰς τὴν ὁποῖαν ἔμπορεῖς νὰ τακτοποιήσῃς τὰ πράγματα ὅπως θέλεις διὰ νὰ μὴ ὑποφέρῃς εἰς τὸ ἔξῃς ἐνοχλήσεις τὰς ὁποίας ἴσως θὰ σοῦ προσενοῦν αἱ δῆθεν ἀνοπίαι μου! (ἀκούεται κώδων ἐξωθεν).

ΡΟΒΕΑΝΟΣ

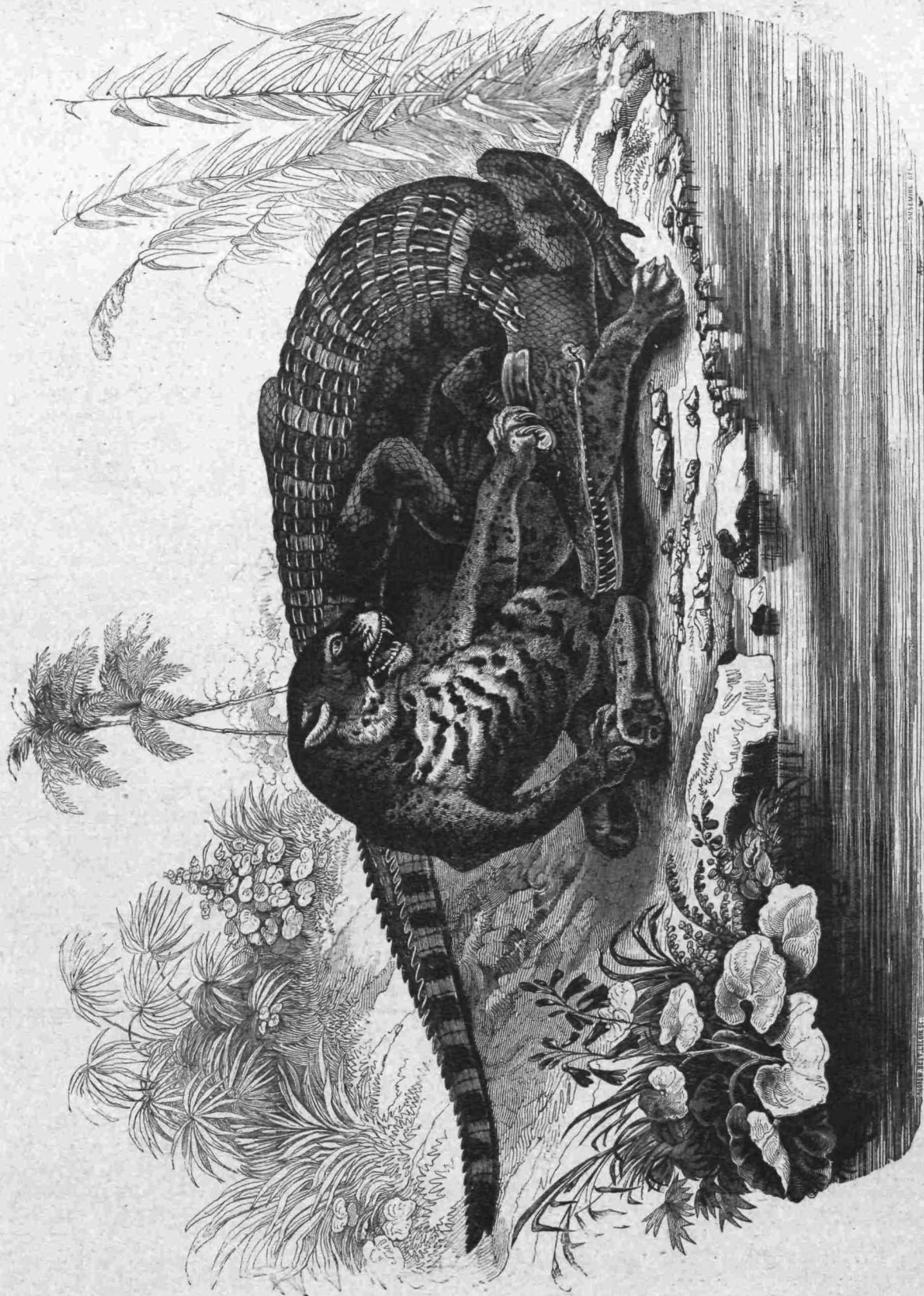
Ἐπὶ τέλους κάποιος ἐρχεται! Αὐτὸ ἴσως θὰ σὲ διασκεδάσῃ, καὶ θὰ σὲ ἡσυχάσῃ (ζητεῖ τὰ χειρόκτια του). Δὲν τὰ εὐρίσκω! Ἐμπορῶ νὰ δεχθῶ καὶ χωρὶς χειρόκτια, τί λέγεις; (προχωρεῖ πρὸς τὸ βάθος). Ἐμπρός! ἢ Κυρία δέχεται, ἢ Κυρία πρέπει νὰ ἦναι εὐθυμος! "Ἐλα εἰς τὴν αἴθουσαν (ἢ Λία ἀκολουθεῖ βραδέως).

(Μετὰφρασις ἐκ τῆς Ρουμανικῆς).

Ν. ΜΟΣΧΑΚΗΣ

ΑΠΑΝΤΗΣΙΣ ΕΙΣ ΤΟΝ κ. Μ. ΜΗΤΣΑΚΗΝ

Ἐσοὶ ἀνέγνωσαν ἐν τῷ «Ἀττικῷ Μουσείῳ» (φυλλ. 18, 19-20) τὸ περὶ Νικόλα Σιγαλοῦ ἄρθρον, ἔτυχε δὲ ν' ἀναγνώσουν καὶ τὸ ἐν λόγῳ βιβλίον, δὲν εἶνε δύσκολον νὰν τελέηθησαν τῆς παρεξηγήσεως, ἐφ' ἧς ὁ κ. Μητσάκης ἐστήριξε κυ-

ΚΡΟΚΟΔΕΙΛΟΣ ΑΓΡΕΥΣΑΣ ΑΙΛΟΥΡΟΠΑΡΘΟΝ

Η ΗΘΟΠΟΙΟΣ SANDRÉ - PACCARD
(ἐν τῇ ὁ' προέξει τοῦ κωμειδουλλίου «Βοκκάκιος»).

Εἶνε ἀποψις τμήματος τῆς μεγάλης ταύτης πόλεως τοῦ Σινικοῦ κράτους, ἥτις κομψῶς ὑ-
κοδομημένη, διαιρεῖται εἰς δύο ὡς καὶ ἄλλαι
πόλεις τῆς Κίνας τὴν Σινικὴν καὶ Ταρταρικὴν.
Τὸ περίεργον εἶνε ὅτι αἱ οἰκίαι εἶνε μονόστεγοι
καὶ ἄνευ παραθύρων ἐπὶ τῆς ὁδοῦ. Αἱ ὁδοὶ εἶνε
εὐθεῖαι καὶ λιθόστρωτοι, ἀλλὰ στενοί. Τὰ ὠραι-
τερα μέρη τῆς πόλεως εἶνε αἱ ἐξοχαὶ προέχουσι
δὲ οἱ ναοὶ καὶ αἱ ἀψίδες.

Η ΚΑΝΤΩΝ

ρίως τὴν ἐπίκρισιν τοῦ. Νομίζω ὅτι αἱ δύο λέξεις *ἀθηναϊκὴ μυθιστορία* αἱ ὑπὸ τὸν τίτλον, δὲν εἶνε μόναι ἀρκεταὶ νὰ ὑποβαστάξωσιν ὅλον τὸν ὄγκον τῶν μεγάλων φιλολογικῶν ἀξιώσεων, δι' ὧν ἐζήτησε διὰ τῆς βίας νὰ ἐπιβαρύνῃ τὸ βιβλίον μου ὁ κ. Μητσάκης. Ἡθογραφίαν τῶν συγχρόνων Ἀθηναίων δὲν ἔγραψα· οὔτε εἶμαι, εὐτυχῶς, καὶ τὸσον ἀστοιχειώτος, ὥστε νὰ μὴ γνωρίζω ὅτι τοιοῦτο ἔργον θὰ ἦτο βαρύτερον ὄχι μόνον τῆς ἰδικῆς μου, ἀλλὰ καὶ τῆς τοῦ ἔθνους ἡλικίας. Ὁ βίος μας δὲν ἔχει ἀκόμη ἐκδηλωθῆ· ὁ σύγχρονος ἀθηναῖος δὲν παρουσιάζει ἀκόμη εὐκρινῆ φυσιογνωμίαν· ἢα προεκάλουν δὲ πεποιθότως οἰονδήποτε τῶν παρ' ἡμῖν λογίων νὰ γράψῃ ἐν τῷ μέσῳ τοῦ χάους τούτου, τοῦ κυκεῶνος τῆς διαμορφώσεως καὶ τῆς κυμάνσεως ἠθογραφίαν ἀθηναϊκὴν. Φυσικῶς, τὸ ἔργον δὲν εἶνε ἴσως ἀδύνατον· ἀλλὰ τεχνικῶς νομίζω ὅτι θὰ ἦτο ἀνάγκη τῆς ταχυφωτογραφίας ἐκείνης, ἢ ὅποια εἴμπορεῖ νὰ πεικονίσῃ ἐπτάκις ἐν τῇ κινήσει χεῖρα ὑψομένην ταχέως ἢ ξίφος καταπίπτον. Πλὴν ἀνάλογος μηχανὴ δὲν ὑπάρχει διὰ τὴν φιλολογίαν· οὔτε νομίζω κανένα τῶν σημερινῶν μας φιλολόγων ἱκανὸν νὰ ζητήσῃ ποτὲ τὸ προνόμιον τοιαύτης ἐφευρέσεως. Ὅσα δὲ ἔργα — μὲ τὴν ρητὴν ἐννοεῖται ἀξίωσιν ἠθογραφικῶν — ἔχουσι τὴν ἰδέαν ὅτι κατορθόνουσι τίποτε γενναῖον μὲ ἀφθονωτέρας δόσεις ἔθνικῶν συμβόλων, πατριωτικῶν ἰδεῶν ἢ τοπικῶν πραγμάτων — καμμιάς φουστάνελλας ἔξαφνα λησμονημένης ἢ σκηνῆς πλακιώτικης, ἢ γλεντιοῦ καὶ μαχαιρώματος, ἢ κλοπῆς ἐκ πατριωτισμοῦ, ἢ μπακάλῃ πολυταλάντου κτλ. — εἶμαι βέβαιος ὅτι ὀλιγίστους κατορθόνουσι νὰ πατοῦν καὶ νὰ πείθουσι ὅτι ὑπὸ ἠθογραφικὴν ἔποψιν διαφέρει καὶ πολὺ κατὰ βάθος ὁ ἀνευ ἀξιώσεων *Νικόλας Σιγαλός*!

Λέγω ἀνευ ἀξιώσεων, διότι ἐπὶ τοῦ ἐξωφύλλου ἔγραψα *ἀθηναϊκὴ μυθιστορία*, ὅπως θὰ γράψω καὶ εἰς ἄλλο μου βιβλίον, ἐννοῶν ἀπλῶς ὅτι ἡ σκηνὴ τοῦ δράματος ὑπόκειται ἐν Ἀθήναις· ὅτι οἱ ἥρωές του δηλαδὴ εἶνε κάτοικοι τῶν Ἀθηναίων — δὲν λέγω *ἀθηναῖοι* — καὶ ὅτι περιέχονται μὲν περιγραφαὶ τῆς πόλεως καὶ τοῦ ἐδῶ βίου, ἀλλ' ἀνευ τῶν ἀξιώσεων, τὰς ὁποίας ἀδίκως θέλουσι νὰ μου ἀποδώσουν, δηλ. τοῦ χαρακτηρισμοῦ, τοῦ γενικοῦ, τοῦ συνήθους, τοῦ τύπου, ἐν ἐνὶ λόγῳ τῆς ἠθογραφίας. Καὶ ἐλπίζω νὰ μὴ διέψευσα τὴν ἀπλήν ταύτην ἐπαγγελίαν τοῦ ἐξωφύλλου. Ὁ Νικόλας Σιγαλός εἶνε αἱ ἀληθεῖς ἐντυπώσεις τοῦ ἀθηναικοῦ μου βίου ἀπὸ τῆς πρώτης σελίδος μέχρι τῆς τελευταίας. Ὑπάρχουσιν ἢ ὑπῆρξαν τὰ πρόσωπα, μὴδ' αὐτοῦ τοῦ βοημοῦ Λυκίδου ἐξαιρουμένου· συνέβησαν δὲ τὰ πράγματα ὅλα, μὴδ' αὐτῆς τῆς ἐκρήξεως τοῦ πυριτιδοποιείου ἐξαιρουμένης — τὸ ἀπιθανότερον ἴσως κατὰ τὸν κ. Μητσάκη — ἦν πραγματικῶς κα-

τέστησεν ἀβλαβὴ ἢ ἐγκαίριος συνδρομὴ ἐνὸς ἠρωικοῦ κουρέως.

Φαίνεται ὅτι μετ' ὅλον τὸ μετριόφρον ὕφος τοῦ *Νικόλα Σιγαλοῦ* λανθάνουσιν ἐν τῷ βιβλίῳ μικραὶ τινες τάσεις, αὐτόματοι ἴσως καὶ ἀσυνειδήτοι, πρὸς γενικιοποιήσεις καὶ χαρακτηρισμούς· πολλοὶ δέ, χωρὶς νὰ εὐθύνωμαι διὰ τοῦτο, ἔφθασαν νὰ τὸ ὀνομάσουν ἠθογραφίαν. Ὁ πεικρὴς κριτικὸς τῆς «*Ἐφημερίδος*» μάλιστα — κατὰ τὰς πλείστας γνώμας ἀντίτους ἀκριβῶς τῷ κ. Μητσάκῃ — εὐρεν ἐν αὐτῷ τόσα στοιχεῖα ἀκραιφνῶς ἀθηναϊκά ὥστε ὠμολογήσεν ὅτι ΘΑ ΕΛΓΝΑΜΗΝ νὰ ἐπιγράψω τὸ βιβλίον μου «*Ἡθὴ ἀθηναϊκά*». — *Νικόλας Σιγαλός*, κατὰ τὸ ἀγαπητὸν τοῖς συγχρόνοις γαλλοῖς μυθιστοριογράφους σύστημα». Τὸ δυννητικὸν ἐκεῖνο τὸ ἔγραψα μὲ κεφαλαιώδη γράμματα, ὄχι διότι ἀπρόδεχομαι κατὰ συνείδησιν τὴν ἀδειαν καὶ δὲν τὴν θεωρῶ εἰς ἄκρον ἐπιεικῆ καὶ κολακευτικὴν, ἀλλὰ διότι ἀποδεικνύει πασιφανέστατα τὴν παρεξήγησιν, ἢς τὸ βιβλίον μου ἐγένετο ὄνομα. Ὁ μὴ παρεξήγησας κριτικὸς, βλέπετε, ὁ ἀναγνώσας καλῶς ὅτι ἔγραψα, δὲν θεωρεῖ τὸν ὑπάρχοντα τίτλον ὡς δυνάμενον ν' ἀναπληρῶσθαι τὸ *ἠθὴ ἀθηναϊκά*, τὸ ὁποῖον μετριόφρονων κατ' αὐτὸν δὲν ἔθεσα ἐγώ. Τοῦναντίον ὁ κ. Μητσάκης εὐρίσκων — ἀγνωθὸν μὰ τὴν ἀλήθειαν διὰ ποίων δεδομένων καὶ ποίας λογικῆς — τὸ ἄκακον ἐκεῖνο *ἀθηναϊκὴ μυθιστορία*, ἔχον σχέσιν πρὸς τὰ γαλλικὰ *mœurs parisiennes* (!) κρίνει καὶ κατακρίνει ἐπὶ τοιαύτης βίας τὸ βιβλίον μου· πράγμα τὸ ὁποῖον εἶνε τὸ ἴδιον ὡς νὰ ὑβρίζε τις μίαν ἀριθμητικὴν ὅτι δὲν εἶνε Ἄλγεδρα, μόνον διότι ἐπὶ τοῦ ἐξωφύλλου φέρει ἓνα κοινὸν τίτλον *μαθηματικά*. Ἐὰν τὸ *ἀθηναϊκὴ* ἐκεῖνο ἐπεδέχετο ἔστω τοιαύτην παρεξήγησιν, διατὶ ἐκ τοῦ βιβλίου νὰ μὴν ἐξηγήσῃ τὸν τίτλον, ὃν ἐξ ἀρχῆς παρεξήγει ὁ κ. Μητσάκης, ἀλλ' ἐκ τοῦ τίτλου νὰ παρεξήγησῃ τὸ βιβλίον;

Τοιοιουτρόπως αἶρονται ἀφ' ἐαυτῶν πλέον ὄχι βέβαια ὅλοι ἀλλ' οἱ πλείστοι καὶ βαρύτεροι τῶν ψόγων τοῦ κ. Μητσάκη. Τοὺς λοιποὺς ὅσοι δὲν στηρίζονται βασιζόμενοι ἐπὶ τῆς παρεξήγησεως δὲν θέλω νάντικρούσω. Τοὺς περισσοτέρους θεωρῶ δικαίους καθολοῦ, τοὺς λοιποὺς ἐν μέρει, ὀλιγίστους ἀνακριθεῖς καὶ ἀντιφατικούς, ὅλους ὅμως εἰλικρινεῖς· αἰσθάνομαι δ' ἐξ αὐτῶν τόσην ρώμην διὰ τὸ μέλλον, ὅσην ἀτονίαν μου προξενεῖ ὁ ἔπαινος. Δὲν μάποθαρρύνουν οἱ ψόγοι, ἄς ἡσυχάσῃ ὁ κ. Μητσάκης· οὔτε εἶνε τίποτε πλέον ἱκανὸν νὰ μάποτρέψῃ σταδίον, τὸ ὁποῖον ἀκολουθῶ ἐξ ἀνάγκης φυσικῆς. Ἐργασία μὴ θεραπεύουσα κλίσιν ἔμφυτον εἶνε κατ' ἐμὲ δουλεία· ἢ δὲ ἰδική μου κλίσις — τὸ ὁμολογεῖ καὶ ὁ κ. Μητσάκης — εἶνε τὰ γράμματα. Εἴτε ἐπιτυχῶν εἴτε ἀποτυγχῶν εἰς αὐτά, ἀρκετὴ ἱκανοποίησις εἶνε δι' ἐμὲ ἡ ἡδονή, τὴν ὁποίαν μοῦ προξενεῖ αὐτὴ

αὐτὴ ἡ θεραπεία τῆς κλίσεώς μου.

Κρίνω ἀναγκαῖον νὰ διαβεβαιώσω καὶ δημοσίᾳ τὸν κ. Μητσάκην ὅτι δὲν εἶμαι δυσαρεττημένος διόλου ἐναντίον τοῦ. Μάλιστα τὸν εὐχαριστῶ διότι ἔκρινε τὰ ἔργα μου ὑπὸ πολὺ αὐστηρὰν καὶ γενικὴν ἐποψιν — ἐκτιμησὶς ὄχι ὀλίγον κολακευτικὴ διὰ νέον συγγραφέα. Ἦτο φίλος μου καὶ μένει φίλος μου, ἀφ' οὗ τὸν ἐκτιμῶ καὶ τον ἀγαπῶ παντοτε, ἀνεξαρτήτως τοῦ τί φρονεῖ περὶ ἐμοῦ φιλολογικῶς. Ἐπειτα ἔχω τὴν ἰδέαν ὅτι καὶ ἡ παρεξήγησις τοῦ ἦτο ὅλως ἀκουσίτη, καὶ ἡ περὶ ἐμοῦ κρίσις ἢ πεποιθήσις τοῦ αὐτοχρήμα. Τέλος, ὡς πρὸς τὸ ἀπότομον ἢ τραχὺ ἢ ἀνευλαβὲς τῆς ἐκφρασεως, τὸ θεωρῶ ἀπλῶς ζήτημα χαρακτῆρος, ἀγωγῆς καὶ διαθέσεως καὶ δὲν με λυπεῖ διόλου. Ἄλλως τε δὲν ἔχω πολλὰς προλήψεις περὶ τοὺς τύπους αὐτούς, ἐκτιμῶ δὲ παντοῦ καὶ πάντοτε τὸ εὐπαρρησιαστον, τὸ εὐθύ, τὴν ἀφοβίαν, τὴν εἰλικρινεῖαν. Τὰς ἀρετάς ταύτας φρονῶ ὅτι τὰς ἔχει ὁ κ. Μητσάκης καὶ ὅτι τὰς ἐδειξεν ἐν τῇ κρίσει τοῦ. Ἄν ἀπατώμαι, θ' ἀπατάται τότε καὶ ἐκεῖνος

ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ ΞΕΝΟΠΟΥΛΟΣ

ΟΤΑΝ ΠΕΘΑΝΩ

(Triolets)

Ὅταν πεθάνω ἔρμος, μοναχὸς
Ἄπ' τὸ δικό σου μακριὰ τὸ χῶμα,
Καὶ μέσ' ἀπὸ τὸν τάφο ὁ φτωχὸς
Θὰ σ' ὄνειρεύομαι πατρίς μου' ἀκόμα,
Καὶ θὰ ζητῶ τοῦ ἡλιού σου τὸ φῶς
Καὶ τ' οὐρανοῦ σου τὸ γαλάζιο χρῶμα,
Ὅταν πεθάνω ἔρμος, μοναχὸς
Ἄπ' τὸ δικό σας μακριὰ τὸ χῶμα.

Κι' ἂν ἔχη ὁ τάφος μου καμμιά ἰτνά,
Ἄχ! ἐλαφρὰ δὲν θάνη ἢ σκιά της.
Γιατὶ θὰ τὴν θεωρεῖ ἢ ξενιτειὰ
Καὶ δὲν θὰ ψάλλουν τὰ πουλιὰ σιμά της.
Οὔτε ἀσημομέτωπη νυχτιὰ
Μὲ τὴ δροσιὰ θὰ λούζῃ τὰ κλαριά της.
Κι' ἂν ἔχη ὁ τάφος μου καμμιά ἰτνά
Ἄχ! ἐλαφρὰ δὲν θάνη ἢ σκιά της.

Α. Θ. ΣΠΗΛΙΩΤΟΠΟΥΛΟΣ

ΠΑΡΥΣΙΣ ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ ΓΡΑΦΕΙΟΥ ΤΟΥ ΑΤΤΙΚΟΥ ΜΟΥΣΕΙΟΥ

Ὁ γνωστὸς τῶν Μουσῶν θεράπων καὶ τῶν γραμμάτων κρατερός ἀγωνιστὴς κ. ΧΡΙΣΤΟΦΟΙΟΣ ΣΑΜΑΡΤΙΔΗΣ, πρόην γυμνασιάρχης καὶ διευθυντὴς τοῦ ἐν Θεσσαλονικῇ διδασκαλείου, νῦν δὲ δημοσιογράφος ἐν Κωνσταντινουπόλει, τιμῶν τὸ «*Ἀττικὸν Μοσεῖον*», τοῦ ὁποίου διευτελεῖ καὶ συνεργάτης σολύτιμος, εὐπρεπέστη νὰ ἀναλάβῃ τὴν ἀντιπροσωπείαν αὐτοῦ καθ' ὅλην τὴν Τουρκίαν καὶ τὴν Ἀνατολικὴν Ρωμυλίαν.

Ὁ κ. Σαμαρτιδὴς ἰδρύει πρὸς τοῦτο ἴδιον Γραφεῖον τοῦ «*Ἀττικοῦ Μοσεῖου*» ἐν τῷ Γραφεῖῳ τοῦ «*Νεολόγου*» (Πέραν, ὁδὸς Κιουτσούκ-Χενδέκ, ἀριθ. 29 καὶ 31) πρὸς τὸ ὁποῖον δύνανται νὰ ἀπευθύνωνται δι' ἐγγραφῶν συνδρομητῶν πάντες οἱ ἐν ταῖς ἀνωτέρω χώραις κατοικοῦντες, ὅσοι δὲν ἔχουσι πρόχειρα τὰ μέσα τῆς ἀπ' εὐθείας ἀποστολῆς χρημάτων εἰς Ἀθήνας.

ΑΛΦΟΝΣΟΥ ΔΩΔΕ

ΝΟΥΜΑΣ ΡΟΥΜΕΣΤΑΝ

(συνέχεια)

Καί ἀμέσως ἀκούονται θύραι ἀνοίγονται κλειόμεναι, αἱ κλίμακες ἀνεβοκαταβαίνονται, τὰ παράθυρα ἀνοίγονται θορυβωδῶς καὶ παρουσιάζονται ἐπ' αὐτῶν κύριοι μετὰ τῶν ὑπηρετῶν διὰ νὰ ἰδῶσι τὸ παράδοξον θέαμα τῆς κυρίας Πορτάλ, ἧς τινος τὰ καλὰ ἀποτελέσματα μόνος ὁ Νουμάς ἐδοκίμασεν. Ἄφ' οὗτου δὲ ἐγένετο βουλευτής, ἡ οἰκία τῆς πλατείας τοῦ Ἰππικοῦ ἀνήκεν εἰς αὐτόν, τῆς θείας αὐτοῦ περιορισθείσης ἀπλῶς εἰς ἓν διαμέρισμα, ὅπερ ἤθελε κατοικεῖ ἰσοθίως. Ὅσάκις δ' ἀφικνοῦντο οἱ Παρισινοὶ συνεπαγόμενοι μεθ' ἑαυτῶν τὴν χαρὰν καὶ τὸν γέλωτα, τὰς ἐπισκέψεις καὶ τὰς ὑποδοχάς, ἡ ἐρημικὴ οἰκία αὐτῆς ἐπληροῦτο φαιδρότητος καὶ χαρᾶς. Ἡ κυρία Πορτάλ ἠγάπα τὴν ἀνεψιάν της Ροζαλίαν μεθ' ὅλην τὴν διαφοράν τῶν χαρακτήρων των, μεθ' ὅλον τὸ σέβας, ὅπερ ἐνέπιπεν αὐτῇ ἡ κόρη τοῦ προέδρου Λεκεσουά, πρώτου ἀρχοντος τῆς Γαλλίας,

Πολλάκις δὲ ἡ Ροζαλία καθημένη ἐν τῷ ἀείποτε δροσερῷ προδρόμῳ, ἐν ᾧ ὡς ἐν αὐτῇ τινι μαύρων συνεκεντροῦτο ὄσμῃ μούχλας ἀηδοῦς, καὶ κρατοῦσα ἐν ταῖς χερσὶ παρισινὸν κέντημα, ἤκουεν ἐπὶ μακρᾶς ὥρας, τὰς ἐξομολογήσεις τὰς περιέργους τῆς ἀντικρῦ αὐτῆς κυριολεκτικῶς χαμένης ἐντός καθίσματος θείας Πορτάλ, ἧτις ἀείποτε εἶχε τὰς χεῖρας κενὰς ἵνα ἐλευθερώτερον δύνηται νὰ χειρονομήῃ· ὠμίλει δὲ περὶ τῶν χρονικῶν τῆς πόλεως των, ἱστορίας ὀλοκλήρους μετὰ τῶν τροφῶν της, τοῦ ἀμαξηλίτου της, οὕτινος τὸν χαρακτήρα ἐξωγράφειν ὅτε μὲν ἀγαθόν, ὅτε δὲ τερατώδη καὶ ἐν γένει διηγεῖτο διάφορα γεγονότα, ὧν πλήρη εἰσὶ τὰ χρονικά τῆς παγίωσης τῆς Πίστεως. Εὐτυχῶς ἡ Ροζαλία, ζῶσα παρὰ τῷ Νουμά τῆς, ἔλαβε τὴν ἔξιν τοῦ νὰ ἀκούῃ ἀταράχως τοιούτους φρενήρεις λόγους. Καὶ ἐνόησε μόνον κατόπιν μακρᾶς διηγήσεως ἐκραύγαζει: «ὦ! θεία μου!...»

— Ἀληθῶς ἔχετε δίκαιον, μικρά μου. Σὰς ἐνοχλῶ ἴσως ὀλίγον.

Ἄλλ' ἡ φαντασία ἡ θορυβώδης τῆς θείας ἔπαυε πρὸς στιγμὴν δημιουργοῦσα καὶ λέγουσα καὶ τοῦτο διὰ νὰ ἐπανέλθῃ μετὰ μείζονος παραγωγικότητος εἰς τὰ κατὰ τὸ μοναδικόν της ταξίδιον εἰς Παρισίους καὶ τὰ θαυμάσια τῆς διαβάσεως τοῦ Σομὸν ἔνθα εἶχε καταβῆ εἰς μικρὸν ξενοδοχεῖον συχναζόμενον ὑπὸ τῶν ἐμπόρων πάντων τῆς χώρας ἐν ᾧ δὲν ἐλάμβανέ τις ἀέρα εἰμὴ διὰ τοῦ ὑαλωτοῦ. Σημειωτέον ὅτι ἐν ὅλαις ταῖς παρισιναῖς διηγήσεσιν αὐτῆς, ἡ διάβασις αὐτῆ ἀνεφάνετο ὡς κέντρον αὐτῶν, ὡς σημεῖον περὶ ὃ κατ' ἐξοχὴν διέτριβε.

Σημειωτέον δ' ὅτι ἐν τοῖς ἀλλοκότοις τούτοις διηγήμασιν ἡ γαλλικὴ γλῶσσα κυριολεκτικῶς διεσπαθίζετο, ἤκουε τις λέξεις, φράσεις ὅλως ἰδιωτικᾶς, ξηρὰ ἄνη παλαιᾶς ρητορικῆς, μετὰ ἰδιωτισμῶν ἐπαρχιακῶν ἔστιν ὅτε ὅλως δυσλήπτων. Ἐπι δεῖ χειρὸν αὐτῆς ὠμίλει ὁ ἀμαξηλάτης Μένικλος (Κυριακός). Ἐπειτα ἡ θεία Πορτάλ εἶχε τὴν ἰδιοτροπίαν νὰ ἐπιτρέπη εἰς τοὺς ὑπηρετὰς νὰ φέρωσι πῖλους, πρᾶγμα ὅπερ παρεῖχεν εἰς αὐτὴν μεγάλην τιμὴν· διότι ἐν Ἄψ, τὸ πιλοφορεῖν θεωρεῖται διακριτικὸν σημεῖον καὶ τρόπον τινὰ ἱερουργικόν, καὶ ὑπεροχικόν ἐν τῇ πόλει δηλωτικόν. Ἄλλ' ἀκριβῶς αἱ τοιαῦται ἰδέει τῆς κυρίας Πορτάλ ἐγένοντο ἀφορμὴ σκηνῆς τινος τρομερᾶς μετὰ αὐτῆς καὶ τοῦ Ρουμestάν ἡμέρας τινὰς μετὰ τὴν ἑορτὴν τῶν ἵπποδρομιῶν.

Ἦτο πρωΐα Παρασκευῆς κατὰ τὸ πρόγευμα· πρόγευμα τῆς Μεσημβρίας, φαιδρὸν καὶ δροσερόν, ἀλλὰ πλήρες νηστισίμων φαγητῶν δοθὲν ἐν τῷ εὐρυτάτῳ ἐστιατορίῳ, ὅπερ ἦν θολωτὸν καὶ ἠχηρὸν ὡς ἐκ τούτου ἀντηχοῦν τοὺς γέλωτας τῶν συνδαιτηθῶν ὡς μοναστηρίου τινὸς κοινοβιακῆς τράπεζας.

Ἐν τῷ μέσῳ τῆς τραπέζης ἤχηζον δύο ὠραῖαι μπριζόλαι προωρισμέναι διὰ τὸν Νουμάν μόνον ἐκ τῶν τῆς οἰκογενείας καταλύοντα καὶ ἐν καιρῷ νηστειῶν καὶ γινόμενον σκάνδαλον εἰς τε τὴν γυναῖκα καὶ τὴν γυναικαδέλφην αὐτοῦ πρὸς ἃς οὐδεμίαν ἔδιδε προσοχὴν ἐσθίουσας ἀντὶ στερεᾶς τροφῆς σῦκα καὶ χεϊμωνικά. Ἡ Ροζαλία εἶχε πλέον συνειθίσει, ἀλλ' ἡ Ὀρτενσία δὲν ἠδύνατο νὰ ἀντιστῇ εἰς τὸν πειρασμὸν τῶν μπριζολῶν καὶ οἱ σιαλογόνοι ἀδένες αὐτῆς ἠεθίσθησαν, ἀλλὰ τί ἠδύνατο νὰ πράξῃ ἡ δυστυχὴς ἀπέναντι τῆς θείας Πορτάλ, ἐν τούτοις ὡς καλοανατεθραμμένη κόρη ὑπέφερε χριστιανοπρεπῶς τὸν πειρασμὸν τῆς κνίσσης, τρώγουσα ἀνορέκτως τὰ εὐρισκόμενα νηστισίμα καὶ περιάγουσα τὴν κεφαλὴν κωμικῶς καὶ προσηλοῦσα τοὺς ρῥθωνας πρὸς τὴν μπριζόλαν τοῦ Ρουμestάν ὑποψιφουρίζουσα χαμηλῶς εἰς ἐπήκοον μόνης τῆς Ροζαλίας.

— Πῶς μοῦ ἔκτύπησε ὅσπιν μύτη!... Καὶ ἔχω μίαν ὄρεξιν ἀπὸ τὴν ἵππασίαν!...

Καὶ λέγουσα ταῦτα παρετῆρει καὶ τὴν ἀμαζόνα της

— Ἐὶ ἀλήθεια, Νουμά... Καὶ τότε θὰ ἰδῶμεν τὸν Βαλμαζούρ;

— Ποῖον Βαλμαζούρ; ἀπεκρίθη ὁ Ρουμestάν, ὅστις ἀφηρημένος ὧν εἶχε λησμονήσει τὸν τυμπανοκρούστην... Ἄ! ναί, ἔχεις δίκαιον, τὸν Βαλμαζούρ... Καὶ τὸν εἶχα λησμονήσει... τί τεχνίτης ἔ!

— Θεία Πορτάλ, νὰ ἠξυρῆς ὅτι μετὰ τὸ πρόγευμα θὰ ἀναχωρήσωμεν. Ἐτοιμασέ μας τὴν ἀμαζαν.

Οἱ ὄφρυς τῆς θείας ἐπήρθησαν ἐπὶ τῶν μεγάλων ὀφθαλμῶν αὐτῆς λαμπόντων ὡς οἱ τῶν ἰαπωνικῶν εἰδώλων.

— Τὴν ἀμαζαν... ὦ καῦμένε! καὶ τί θὰ τὴν κάμης;... τοὐλάχιστον νὰ ὠδήγεις τὰ κορίτσια εἰς τοῦ Βαλμαζούρ!...

Ὁ Νουμάς ἄμα ὡς ἤκουσε ταῦτα ἐγέλασεν, ἀλλ' ἡ Ὀρτενσία ὑπερησπίζετο τὸν Βαλμαζούρ μετὰ μεγάλης ζωηρότητος ὑπενθυμίζουσα εἰς αὐτόν, πᾶν ὅτι αὐτὸς εἶχε προηγουμένως εἶπει περὶ αὐτοῦ «εἶναι μέγας καλλιτέχνης».

— Μάλιστα, μάλιστα, ἔχετε δίκαιον... πρέπει νὰ ὑπάγωμεν ἀδελφοῦλά μου...

Ἡ θεία Πορτάλ δὲν ἠδύνατο νὰ ἐννοήσῃ τὴν διαγωγὴν ταύτην τοῦ ἀνεψιοῦ της· ὅστις βουλευτής ὧν ἠντρέπετο νὰ ὑπάγῃ νὰ ἰδῇ τοὺς χωρικούς, οἵτινες ἀπὸ πατρός εἰς υἱὸν δὲν κάμουν ἄλλο ἢ νὰ παίζουν πλαγιάουλον κατὰ τὰς ἑορτὰς τῶν συγγοριτῶν των. Καὶ ἤρχισεν αὐτὴ ἀφ' ἑαυτῆς νὰ παίξῃ φαντασιώδη πλαγιάουλον ποιούσα χειρονομίας μουσικοῦ... Καὶ ἰδοῦσα ἐκεῖ που ἰστάμενον τὸν ἀμαξηλάτην της Μένικλον διέταξε νὰ ζεύξῃ τὴν ἀμαζαν διὰ τὰς δύο ὥρας παρὰ τέταρτον μ. μ.

Ἡ Ὀρτενσία ἀπέβαλε τὴν πεσοῦσα της καὶ τρέξασα κατησπᾶσθη τὴν χονδρὴν γυναῖκα ἐπὶ τῶν δύο παρειῶν, γελῶσα καὶ ἐκ τῆς χαρᾶς πηδῶσα ἀγλήγορα, Ροζαλία...»

Ἡ θεία Πορτάλ ἐκύτταξε τὴν ἀνεψιάν της.

— Ἀλλὰ, Ροζαλία, ἐννοῶ νὰ μὴ ἀρχίσῃτε καὶ γυρίζετε τοὺς δρόμους μετὰ αὐτὰ τὰ παιδιὰ.

— Ὅχι, ὄχι, θεία μου... μένω πλησίον σας· ἀπεκρίθη ἡ νέα γυνὴ ὑπομειδιῶσα. Κατὰ τὴν ὀρισθείσαν δ' ὥραν ὁ Μένικλος εἶχεν ἐτοιμάσει τὴν ἀμαζαν, ἀλλὰ τὸν διέταξαν νὰ μεταβῇ καὶ περιμένη αὐτοὺς ἐν τῇ πλατεῖᾳ τοῦ Σταδίου, ὃ δὲ Ρουμestάν ἀνεχώρησε πεζῇ μετὰ τῆς γυναικαδέλφης του, οὔσης περιέργου καὶ ὑπερηφάνου, διότι εἶδε τὴν Ἄψ, καὶ ἐρειδομένης ἐπὶ τοῦ βραχίονος τοῦ μεγάλου ἀνδρός, ὅστις ἐδείκνυεν αὐτῇ τὴν πόλιν ἐν ἣ ἐγεννήθη καὶ τὰ ἔχνη τῶν ὁδῶν ἄπερ διήλθε κατὰ τὴν βρεφικὴν καὶ νεανικὴν αὐτῆς ἡλικίαν.

Ἦν ὥρα τοῦ μετὰ τὸ γεῦμα ὕπνου. Ἡ πόλις ἐκοιμᾶτο, ἔρημος καὶ σιγαλή, λιχνιζομένη ὑπὸ τοῦ βορειοδυτικοῦ ἀνέμου τοῦ δροσιζόντος ὀλίγον τὸ καυστικὸν θέρος τῆς Προβηγγίας, καθιστῶντος ὅμως καὶ τὴν βᾶδισιν δύσκολον. Ἐν τούτοις ἡ Ὀρτενσία ἐπιλαβομένη διὰ τῶν δύο χειρῶν τοῦ βραχίονος τοῦ συνοδευόντος αὐτὴν ἐβάδιζε νεύουσα πρὸς τὰ κάτω ἐν τούτοις εὐτυχῆς. Ὁ Ρουμestάν ἠθέλησε νὰ ἀναβῶσιν εἰς τὴν ἀμαζαν, ἀλλ' ἡ Ὀρτενσία πύχαριστεῖτο ἐπὶ μᾶλλον εἰς τὸν περίπατον λέγουσα:

«Τί διάφορα συστήματα ποῦ ἔχομεν!... Ἡ Ροζαλία ἀποτροπιάζεται τὸν ἀνεμον, λέγουσα ὅτι τῆς ἀφαιρεῖ τὰς ιδέας, τὴν ἐμποδίζει ἀπὸ τοῦ νὰ σκέπτηται. Ἐγὼ εἰ ἐναντίας τέρπομαι εἰς τὸν ἀνεμον, ὅστις μὲ φαιδρύνει καὶ μὲ μεθύσκει.

— Καί ἐγὼ τὰ ἴδια... ἀνέραζεν ὁ Νουμᾶς ἔχων τοὺς ὀφθαλμοὺς ὑγροὺς καὶ κρατῶν τὸν πῖλον, ὃν ὁ ἀνεμος παρέσυρε. Καὶ στρέφων τὸν λόγον αἰφνιδίως.

« Ἰδοὺ ἡ ὁδός... ἐνταῦθα ἐγεννήθη... »

Ὁ ἀνεμος βαθμηδὸν ἐκόπαζεν· εὐρίσκοντο ἐν τινὶ ὁδῷ εὐρεῖα ἐστρωμένη διὰ ἀύχμηρῶν σκίρων, ἀνευ πεζοδρομίων, ἔνθα μικρὸς οἰκίσκος σκοτεινὸς καὶ φαιδρὸς μεταξὺ τοῦ Μναστηρίου τῶν Οὐρσολίων ἐσκιασμένου ὑπὸ πελωρίων πλατάνων καὶ παλαιοῦ ξενῶνος ἀνήκοντος, ὡς φαίνεται, εἰς πλούσιόν τινα κύριον φέροντος τὴν ἐπιγραφὴν « Ξενῶν τοῦ Ροσμῶρ ». Ἀντικρὺ ἦν παλαιατάτον τι μνημεῖον, φέρον κίονας, ἀγάλματα καὶ ρωμαϊκοὺς χαρακτῆρσιν ἐπιγραφάς, καλούμενον δὲ « Ἀκαδημία ». Ἐνταῦθα ὁ ἔνδοξος ρήτωρ εἶδε τὸ φῶς τῆς 15 Ἰουλίου τοῦ ἔτους 1832.

Ὁ Ρουμestάν ἠσθάνθη ἑαυτὸν συγκινημένον ὅπως συνέβαινε αὐτῷ ὁσάκις ἡ ζωὴ του ἔθετεν αὐτὸν ἀπέναντι τῆς προσωπικότητός του. Ἀπὸ πολλῶν ἐτῶν, σχεδὸν τριάκοντα, δὲν εἶχεν ἴδει τὸν οἶκον ἔνθα ἐγεννήθη καὶ ἔπρεπε ἐπὶ τέλους ἡ φαντασία τῆς μικρᾶς κόρης νά... Ἐξεπλήσσετο δὲ διὰ τὸ ἀμετάβλητον τῶν πραγμάτων. Διέκρινεν ἐπὶ τῶν τοίχων τῆς οἰκίας τῶν τὰ ἔχνη σημεῖα τινός, ὅπερ ἐποίησε διὰ τῆς παιδικῆς του χειρὸς καὶ ἐδείκνυεν εἰς τὴν Ὁρτενσίαν τὸ στενὸν παράθυρον ἔνθεν ἡ μήτηρ τοῦ Ρουμestάν τοῦ ἔκαμνε σήματα ὅταν ἐπέστρεφεν ἐκ τῆς Σχολῆς τῶν Ἀδελφῶν: « Ἐλα γλήγορα, διότι ὁ πατέρας εἶναι ἐπάνω ». διότι ὁ πατήρ των δὲν ἠγάπα νὰ περιμένῃ.

« Πῶς, Νουμᾶ, εἶναι ἀληθές... ἀνετράφησ παρα τοῖς Ἀδελφοῖς :

— Μάλιστα, ἀδελφοῦλά μου, μέχρι τῶν δώδεκα ἐτῶν... ὅτε ἡ θεία Πορτάλ μὲ ἔβαλεν εἰς τὴν Σχολὴν τῆς Κοιμήσεως, ἥτις ἦτο τὸ καλλίτερον Λύκειον τῆς πόλεώς μας. Καὶ διηγείτο εἰς αὐτὴν τοὺς παιδικούς χρόνους, οὓς διήλθεν ἐν τῇ σχολῇ ταύτῃ, ὡς καὶ τὸν τρόπον τῶν σπουδῶν καὶ τῶν τιμωριῶν, ἃς ἐπέβαλλον οἱ καθηγηταὶ τοῖς ἀτάκτοις τῶν μαθητῶν.

« Ἀλλὰ τοῦτο εἶναι φρικαλέον... Καὶ σεῖς ἐν τούτοις ἐξακολουθεῖτε νὰ ὑπερασπίζεσθε αὐτοὺς τοὺς ἀνθρώπους !... καὶ ὀμιλεῖτε δι' αὐτοὺς ἐν τῇ Βουλῇ !

— Αἱ! τέκνον μου, αὐτὸ καλεῖται πολιτικὴ... εἶπεν ὁ Ρουμestάν ἀταράχως.

Καὶ οὕτως ὀμιλοῦντες διέτρεχον δαίδαλον ὁδῶν σκοτεινῶν, ἀνατολικῶν, ἐν αἷς γραφαῖς τινεσ ἐκοιμῶντο ἐπὶ τῶν πεζουλιῶν τῶν θυρῶν των. καὶ ἄλλων ὀλιγώτερον μὲν τούτων, ἀλλὰ φερουσῶν διάφορα ὀνόματα καὶ τίτλους καταστημάτων, οἶον, τσοχοποιεῖα, καλτισοποιεῖα κτλ. καὶ ἔφθασαν τέλος εἰς τὴν καλουμένην ἐν Ἄψ μικρὰν πλατεῖαν, ἣν ἐκόσμη ἀτελὲς τι μνημεῖον κείμενον εἰς τὸ μέσον αὐτῆς. Ἡ Ὁρτενσία θέλουσα νὰ μάθῃ διατί ἔμεινε οὕτως ἡμιτελὲς ἠρώτησε τὸν Ρουμestάν, ὅστις

εἶπεν ὑπομειδιῶν « ὅτι αὐτὸ περιέχει ὀλοκλήρον ἱστορίαν » καὶ ἐτάχυνε τὸ βῆμα.

Ὁ δῆμος τῆς Ἄψ ἐψήφισε νὰ ἀνεγείρωσιν αὐτῷ ἀνδριάντα, ἀλλ' οἱ φιλελεύθεροι τῆς Πρωτοφύλακῆς θεωρήσαντες τὴν ἀποθέωσιν ταύτην ζῶντος ἀνδρὸς ὡς ὕβριν, κατῶρθωσεν νὰ μὴ ἀχθῇ εἰς πέρας τὸ ἔργον. Τὸ ἀγαλμα ἦν ἔτοιμον καὶ ἴσως περιέμενον τὸν θάνατόν του διὰ νὰ τὸ ἰδρῶσσι...

« Πόσον εἶναι λυπηρόν ! » ἔλεγεν ἡ Ὁρτενσία.

Ὁπισθεν τοῦ μνημείου ἴστατο περιμένοσα ἡ ἄμαξα προφυλαττομένη οὕτως ἀπὸ τε τοῦ ἡλίου καὶ τοῦ ἀνέμου. Ἐξῆυπνισαν τὸν ἐπὶ τῆς ἔδρας του κοιμώμενον Μένικλον. Ἀλλὰ πρὶν ἐπιβῶσιν ὁ Ρουμestάν ἔδειξε μακρόθεν εἰς τὴν γυναικαδέλφην του ἐν ἀρχαίῳ ξενοδοχεῖον ὁ μικρὸς Ἅγιος Ἰωάννης.

— Βλέπεις αὐτὸ ἐκεῖ κάτω, ἀδελφοῦλά μου, εἶπε μετὰ συγκινήσεως;... Ἐκεῖθεν τὸ πρῶτον ἀνεχώρησα διὰ Παρισίους πρὸ εἴκοσι καὶ ἐνός ἔτους· τότε ἀκόμη ὁ σιδηρόδρομος δὲν ἐλειτούργει καὶ ἐπηγαίναμεν μὲ λεωφορεῖον... Ὅτε τὸ πρῶτον ἔφθασα εἰς Παρισίους, τὸ ἐνθυμοῦμαι, ἦτο ἑσπέρα ἤδη... Καὶ ὀμίλει ταχέως καὶ ἀτάκτως.

«... Ἦτο ἡ 10η ὥρα μ. μ. ἐν μηνὶ Νοεμβρίου... ἦτο λαμπρὰ σελήνη... ὁ ὁδηγός μας ὠνομάζετο Φούκ, ἕνας ἀνθρωπος !... καὶ ἐνθυμοῦμαι συνωμίλου μετὰ τοῦ Βομπάρ... τὸν γνωρίζεις καλῶς... ὅστις μὲ ἐνεθάρρυνε καὶ μὲ συνεβούλευε καθὸ ἀνώτερός μου... Ὅλος μου ὁ φόβος ἦτο μὴ γείνω γελοῖος... μὲ τὸ μεγάλο ἐπανωφόρι, τὸ ὅποσον μοι ἔκαμεν ἡ θεία Πορτάλ... ἔ! νεότης καυμένη, πάεις χάρηκες. »

Ἡ Ὁρτενσία, ἥτις ἐφοβεῖτο μὴ τυχὸν δὲν ἐξέλη ποτὲ τῆς πολέως, ἐν ἣ ὁ μέγας ἀνὴρ εὐρισκεν ἐν παντὶ βήματί του καὶ μίαν εὐγλωττον βραδυπορείαν, ὤθει αὐτὸν πρὸς τὴν ἄμαξαν.

— Ἄς ἐμβῶμεν εἰς τὴν ἄμαξαν, Νουμᾶ... καὶ ὀμιλοῦμεν ἐπίσης τὰ τῆς πατρίδος σου...

V

Ο ΒΑΛΜΑΖΟΥΡ

Ἀπὸ τῆς πόλεως Ἄψ μέχρι τοῦ ὄρους Κορδοῦ φθάνει τις ἐντὸς δύο ὥρῶν καὶ μάλιστα ὅταν ἔχῃ τὸν ἀνεμον ὀπισθεν. Ἡ ἄμαξα ἐξευγμένη δύο γέροντας ἵππους καὶ βοηθουμένη ὑπὸ τοῦ ἀνέμου, ὅστις κυριολεκτικῶς ἀνύψου αὐτὴν εἰς τὸν ἀέρα, ἔφθασεν ἐγκαίρως. Ἐκεῖ εὗρον τὸν μουσικὸν ὄλωσ ἔτοιμον διὰ τὴν ἀναχώρησίν του, ἀλλ' ἡ ἀδελφὴ του ἐξυπνοτέρα ἐζήτησε παρὰ τοῦ Ρουμestάν νὰ τοῖς ὑπογράψῃ συμβόλαιον. Ὅπερ ἔπραξαν, διότι ὁ Βαλμαζούρ ἦτο λίαν ἀναγκαῖος εἰς τὸν οἶκόν του, καθὸτι ἠδύνατο νὰ καλλιερῆ τὰ κτήματά των. Τί θά ἔκαμαν ἐὰν ἀνεχώρει, διότι ὁ πατήρ των ἦτο πλέον ἀδύνατος, καθὸ γέρον.

— Ἐ! καλῶς, εἶπε τότε ὁ Ρουμestάν, ἔλθετε εἰς Παρισίους μόνος σας.

— Καὶ τὸ σπῆτι ;

— Ἐνοικιάσατέ το... πωλήσατέ το· κατοπιν ἅμα ἐπιστρέψητε ἀγοράζετε νέον καὶ καλλίτερον.

Παρεδέχθη τὴν πρότασιν αὐτοῦ πεισθεὶς δι' ἐνός βλέμματος τῆς Ὁρτενσίας καὶ εἶπε: « Δὲν ἀρνοῦμαι ὅτι ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ ἀνώτερον πάντων εἶναι τὰ χρήματα... Εἰσθε εὐτυχεῖς, ὡς εἰσθε... »

Ἡ Ὁδιδέρτη τὸν διέκοψε ζωηρῶς: « Ναι, εὐτυχεῖς... Ἡ ὑπαρξίς εἶναι πολὺ ἐλεεινὴ, πηγαίνετε! δὲν εἶναι οἱ καιροὶ ὅπως πρῶτα », καὶ ὀμίλει περὶ τῶν παρελθουσῶν εὐφοριῶν καὶ εὐτυχιῶν τοῦ τόπου των, αἰτινες δυστυχῶς ἐξέλιπον ἤδη καὶ οἱ πάντες εὐρίσκονται ἐν διηνεκεί ἔνδειξ. Ἐν τούτοις παρεκάλεσε τὸν Βαλμαζούρ νὰ παίξῃ κανένα σκοπὸν μουσικὸν διὰ νὰ εὐχαριστήσῃ τὴν ὠραίαν δεσποινίδα.

Ὁ Βαλμαζούρ χωρὶς νὰ χάσῃ καιρὸν λαθῶν τὸ ὄργανόν του ἤρχισε νὰ παίξῃ παλαιὸν τινα σκοπὸν. Ὁ Ρουμestάν κατενθουσιάσθη. Οἱ δὲ μουσικοὶ ἤχοι τοῦ Βαλμαζούρ ἀντήχουν εἰς τὴν σιγαλὴν καὶ παιδρὰν φύσιν τοῦ χωρίου. Ἦδη ὁ ἀνεμος ἐκόπασε καὶ ὁ ἥλιος ἔκλινε πρὸς τὴν δυσιν τοῦ χύνων πορφυρὰς καὶ ὠραίας τὰς τελευταίας ἀκτῖνάς του ἐπὶ τοῦ ὀρίζοντος.

(Ἐπεται συνέχεια)

ΕΙΚΟΝΕΣ

Ἄννα Ζουδίκ

Κατέρχεται εἰς Ἀθήνας ὅπως δώση σειρὰν ἐλαφρῶν μελοδραματικῶν παραστάσεων ἢ Ζουδίκ, διακεκριμένη ἀοιδὸς τοῦ ἐν Παρισίοις θεάτρου τῆς Ποικιλίας. Πρὸ δεκαετίας ἡ Ζουδίκ συνεκίει ἐν Παρισίοις τὰ πάλῃ, ἦτο δὲ ἐφάμιλλος καὶ ἴσως ἀνωτέρα τῆς περιδότηου Θεοῦς κατὰ τὸ κάλλος, τοὺς ὠραίους τρόπους καὶ τὴν γλυκύτητα τῆς φωνῆς. Ἄγει ἤδη ἡλικίαν ἐτῶν 40 καὶ ταύτης ἐνεκα ἴσως ἐμειώθησαν παρ' αὐτῆς τὰ τόσα πλεονεκτήματά της. Φέρει δὲ μεθ' ἑαυτῆς ἐκλεκτὸν θιάσον ἐκ τῶν γνωστῶν θεάτρων τῶν Παρισίων. Τὸ δραματολόγιον δὲ τοῦ θιάσου τῆς Ζουδίκ ἀποτελεῖται ἐξ 23 μελοδραμάτων.

Sandré - Paccard

Γεννηθεῖσα ἐν Παρισίοις τῷ 1865, κατοπιν ἀρίστης σπουδῆς ἔλαβε τὸ πτυχίον παιδαγωγοῦ καὶ ἐδίδασκεν εἰς τὸ Ὁδεῖον, ἐν ᾧ διαμείνασα δύο ὀλόκληρα ἔτη ἐν ταῖς τάξεσι τῶν διαπρεπῶν καθηγητῶν κ. κ. Masset καὶ Obin, συνηγωνίσθη καὶ ἔτυχεν ἰδιαιτέρων ἐπαίνων ἐκ μέρους τῶν διδασκάλων αὐτῆς.

Μετὰ τὴν ἀποφοίτησίν της ἐκ τοῦ Ὁδεῖου, ὁ κ. Cautin, διευθυντῆς τοῦ θεάτρου Bouffes ἐν Παρισίοις συνῆψε συμβόλαιον μετ' αὐτῆς. Ἀνῆλθε διὰ πρώτην φορὰν τὴν σκηνὴν τοῦ εἰρημένου θεάτρου κατ' Αὐγούστον τοῦ 1884 καὶ ἐπαίξε

μετ' ἐκτάκτου ἐπιτυχίας τὸν *Chevalier Mignon*. Τὸ ἐπόμενον ἔτος μετέβη εἰς Ἀμερικὴν, ἔνθα ἤρατο θρίαμβον πλήρη διὰ τῆς χάριτος, τέχνης καὶ καλλονῆς τῆς. Ἐγκατέλειπε περὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ 1886 τὴν πόλιν ταύτην ὅπως μεταβῆ εἰς Κων/πολιν. Νέοι θρίαμβοι, νέα δάφνια! Τὸ κοινὸν τῆς πόλεως ταύτης ἔμεινε κατευθυνουσιασμένον. Ἐκεῖ συνεζεύχθη τῷ συμπαθεῖ ἠθοποιοῦ κ. *Sandré*. Κατόπιν μετέβη ἐν ταῖς κυριωτέραις πόλεσι τῆς Εὐρώπης καὶ Ἀνατολῆς.

Τὰ θεατρικὰ χρονικά τῶν ἐπισημοτέρων ἐφημερίδων τῶν διαφόρων πόλεων γέμουσι κολακευτικωτάτων φράσεων καὶ ἐπαίνων. Τὸ δημόσιον τῆς πόλεως μας, ἐν ἧ δια πρώτῃν φοράν ἐπαίξεν ἀπὸ τῆς ἐνάρξεως τῶν παραστάσεων τοῦ θιάσου τῶν κ. κ. *Claudius* καὶ *Jeanroy* ὑπεδέχθη πάντοτε τὴν συμπαθεστάτην αἰοδὸν μετὰ τόσο ἐνθουσιασμοῦ, μεθ' ὅσης λύπης ἀποχαιρετῆ αὐτὴν ἀπερχομένην ἦδη τῆς Ἑλλάδος, ἐπὶ τῇ λήξει τῶν παραστάσεων τοῦ γαλλικοῦ θιάσου.

Κροκόδειλος ἀγρεύσας αἰλουρόπαρδον

Ἡ περίεργος εἰκὼν τὴν ὁποίαν δημοσιεύομεν σήμερον παριστᾷ τὴν πάλιν κροκόδειλον ἀμερικανοῦ, ὃν οἱ φυσιολόγοι εἰδικῶς ἀποκαλοῦσιν ἀλλιγιάτορα σ κ λ ἦ ρ ο πα, μετὰ αἰλουροπαρδου, θηρίου χερσαίου τούτου, τὸ ὁποῖον ὁ μὲν Λινναῖος ἀποκαλεῖ *felis onca*, ὁ δὲ Βυψφὼν *ιαγούαρον*, ἕτεροι δὲ, ἀμερικανικὴν τίγριν. Περιγητῆς τῆς Βρασιλίας καὶ τῆς Παραγουάης, αὐτόπτης τῆς θηριομαχίας ταύτης, περιγράφει αὐτὴν ὡς ἐπομένως.

«Βλέπω αἰφνιδίως τὸν Ἀζάραν, — Ἀζάρας ὠνομάζετο ὁ ἰθαγενὴς ὀδηγὸς αὐτοῦ, — καὶ ἴσταται, καὶ στρέφει πρὸς ἐμὲ τὸ βλέμμα ἔντρομος. Κροκόδειλός τις φοβερός, δώδεκα ἢ δεκαπέντε ποδῶν ἔχων μῆκος, ἐπροχώρει πρὸς ἡμᾶς ἔχων τὸ τρισμαγίστον ἐκεῖνο στόμα του κεκηνός, τοὺς ὀφθαλμοὺς πυλινούς, καὶ πλῆκτων τὴν γῆν διὰ τῆς πλατείας του οὐρᾶς, τῆς λεπιδωτῆς. Εἶχομεν ὄπλα· ἀλλ' ὁ Ἀζάρας, γινώσκων πόσον ἀνίσχυρα ἦσαν κατὰ τοῦ ἀδιαπεράστου θώρακος τοιοῦτου τέρατος, ἔνευε ν' ἀπομακρυνθῶμεν ὅσον τάχος, διότι δὲν εἶναι αἰσχος τὸ νὰ φεύγῃ τις κίνδυνον κατὰ τοῦ ὁποίου πᾶσα ἀνδρία θὰ ἀπέβαινε ματαία, οὐδ' ἀποκλείει τὴν φρόνησιν ὁ ἀληθὴς ἠρωϊσμός. Ἀπροσδόκητος ὁμως περίστασις, καὶ ὁμοῦ περιεργωτάτη πρὸς ἐμὲ, ὡς καὶ πρὸς πάντα φυσιολόγον, μᾶς συνέερχεν ἀμφοτέρους, καὶ ἐμείναμεν νὰ βλέπωμεν. Ὁ τερατώδης κροκόδειλος, ἀφοῦ ἤλθεν, ἤλθεν, αἰφνης ἐστράφη πλάγιως, πρὸς τὸν ποταμὸν· ἐπειδὴ διέκρινε μεταξὺ τῶν πυκνῶν καλαμώνων τὸν ἀσπονδότατον αὐτοῦ ἐχθρόν, ἔτοιμον νὰ ὀρμήσῃ ἐναντίον του· — ἕνα αἰλουρόπαρδον εἶδεν, αἰλουρον τῶν ὄντι καὶ πάρδαλιν ἐνταῦτῳ, ζῶον ὄχι πολὺ μέγα, ἀλλ' ἀγριώτατον ὅσον καὶ ὠραιώτατον· αἰλουρόπαρδον ἔρποντα ἐπὶ τῆς κοιλίας ὅπως πλανοῦσθαι καὶ ἐπιπέδη ἐπ' αὐτοῦ διὰ μιᾶς. Ὀλίγα βήματα τὸν

διεχώριζον ἐτι ἀπὸ τοῦ κροκόδειλου, ὅτε ἔβαλε βροντηθὸν τινα βαθὺν εἰς τρομερὰν βροντὴν ἀπολήξαντα, καὶ συγχρόνως εὐρέθη δι' ἐνὸς πηδήματος μόνου ἐπὶ τοῦ ἄλλου ἐκεῖνον τέρατος. Ὁ κροκόδειλος ἤνοιξε τὸ ἀχανὲς στόμα του, ἐστράφη πάραυτα πρὸς τὸν αἰλουρόπαρδον, καὶ ἤρπασεν ἕνα τῶν ὀπισθίων αὐτοῦ ποδῶν μεταξὺ τῶν τρομερῶν του ἐκείνων διαγόνων. Ἐκράτει δὲ τὸν πόδα τοῦτον στερεῶς, καὶ ἐνῶ τὸ θηρίον τῶν δασῶν κατέβαλε ὄλν αὐτοῦ τὴν λύσσαν ὅπως ἀποσπασθῆ, προχωροῦν βαρέως πρὸς τὸν ποταμὸν, παρέδουρε τὸν ἀνταγωνιστὴν, νὰ τὸν πνίξῃ εἰς τὰ ὕδατα. Καὶ ἦδη ἡ πελιδνὴ κοιλία τοῦ ἔρπετοῦ ἤνοιγεν ὀπισθεν αὐτοῦ μακρὸν ρυμόν, διασχίζουσα τὴν ὁδὸν τῆς ὄχθης· καὶ ἦδη αἱ πλατεῖαι του παλάμαι καὶ οἱ δάκτυλοι παρεμέριζον τοὺς καλάμους ἐπὶ τὰ ὕδατα, ὅτε ὁ αἰλουρόπαρδος, ἀπαυδῆσας ἐκ τῶν ἀνωφελῶν βροντηθῶν καὶ τῆς λυσσώδους ἀντιστάσεως, κατέφυγεν εἰς τὸ ἔσχατον μέσον τὸ ὁποῖον ὑπαγορεύει πάντοτε εἰς αὐτὸν ὁ ἀπελιτισμός· ἀφέθη πλεόν παρασυρόμενος καὶ μηδὲν ἄλλο πράττων, εἰμὴ παραδοκῶν ἀρμοδιᾶν στιγμὴν ἵνα ἐμπύξῃ τοὺς μακροὺς του ὄνυχας εἰς τὰ ὄμματα τοῦ κροκόδειλου, καὶ νὰ τὰ ἐξορύξῃ. Τοῦτο δὲ καὶ κατώρθωσε καθ' ἕνα στιγμὴν ἐμελλόν καὶ οἱ δύο νὰ καταποντισθῶσι. Τὸ ἄλγος τὸ μέγα ἠνάγκασε τὸν κροκόδειλον ν' ἀνοίξῃ τὸ στόμα του· εὐθύς δὲ τότε ὁ αἰλουρόπαρδος ἀπαλλαγεί, ἐξώρμησεν ἐπὶ τῆς ὄχθης. — Τὸν ἐχάσαμεν.»

Ἄγων σπαθασίας

Ἡ μονομαχία εἰσῆχθη ἐν Γαλλίᾳ ἐπὶ Καρόλου Η' κατὰ δὲ τοὺς αἰῶνας ις' καὶ ιζ' τοιαύτη εἶχε γίνεσθαι κατάχρησις, ὥστε κατήντησεν εἰς αἰσχροὺς καὶ ἀτίμους ἐνέδρας. Ἀπὸ τοῦ Φραγκίσκου Α' μέχρι τοῦ Λουδοβίκου ΙΔ', οὐδεὶς σχεδὸν ἔμεινεν ἀνευ στίγματος, διὰ μίαν ἢ δύο ἰστορίας μονομαχιῶν, ἀποληξασῶν εἰς δολοφονίας. Κατὰ τὸν *Loménie*, ἐπὶ Ἐρρίκου Β' ἐντὸς 18 ἐτῶν ἠριθμῆθησαν ἕως 4,000 γάλλων εὐπατριδῶν φονευθέντων ἐν μονομαχίαις. Ὁ Ἐρρίκος Δ' καὶ ὁ Λουδοβίκος Η' ἐξέδωκαν διατάγματα περιστάλτικὰ τοῦ κακοῦ τούτου, ἀλλὰ ματαίως· μέχρως οὐ ὁ *Richelieu* μετῆλθε τὴν ἀπαγορευσίν ταύτην ὡς ὄπλον κατὰ τῆς ἀριστοκρατίας, ἀλλὰ μετὰ τὸν Λουδοβίκον ΙΔ' ἐπὶ τῆς παλινρθώσεως τῆς δυναστείας τῶν Βουρβόνων εἰς τὴν Γαλλίαν (1814), τὸ μονομαχεῖν ἔλαβε νέαν ἐπίτασιν.

ΝΕΩΤΕΡΑ

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΑ ΚΑΙ ΚΑΛΙΤΕΧΝΙΚΑ

Ἀπέθανεν αἰφνιδίως ἐν Παρισίοις ὁ καθηγητῆς τοῦ Ὄρειου τῶν Παρισίων καὶ μέλος τῆς Ἀκαδημίας τῶν Ὁραίων Τεχνῶν Λέων Δελβ. Κατὰ τὴν νεκρώσιμον ἀκολουθίαν γενομένην ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ *St-Roch* ἔφαλεν ὁ περίφημος βαρύτερος Φώρ, ἡ δὲ ὄρχηστρα τοῦ Κωμικοῦ Μελοδράματος ἐξετέλεσε διαφόρους σχετικὰς συνθέσεις τοῦ ἐπισήμου μουσουργοῦ. Ὁ Δελβὴ ἤρξατο τοῦ σταδίου του διὰ

χορῶν (*ballet*), ἀκολούθως δ' ἀνυψούμενος βαθμιαίως συνέθεσε τὸν «Ἰωάννην Νισέλ» τὸ πρῶτον σπουδαῖον ἔργον του παιχθὲν κατὰ τὸ 1880 κατὰ συνέλειαν πλεόν ἢ ἑκατοντάκις καὶ ἐπὶ τέλους τὴν «*Λακμὴν*» κατὰ τὸ 1885, ἡ ὁποία ἀπέδειξεν, ὅτι ἐν τῷ Δελβὴ ἡ Γαλλία ἐκείνητο ἐν τῶν ἰσοχυρότερων μουσικῶν πνευμάτων τοῦ αἰῶνός μας. Ἐσχάτως ὁ Δελβὴ κατεγίνετο εἰς σύνθεσιν ἑτέρου σ βαρύτερου ἔτι ἔργου, τὸ ὁποῖον, ὡς λέγεται, εἶναι ἤδη ἐντελῶς ἔτοιμον.

— Ὡς γνωστὸν πρό τιμῶν ἡ ἀπύπειρα ἐκτελέσεως τῶν Ὀρχηστρῶν τοῦ Βάγνερ ἀπὸ τῆς σκηνης τῶν ἐν Παρισίοις θεάτρων ἐναυάγησε πρὸ τῆς μανίας τοῦ πλῆθους ἐξεγερθείσης ὑπὸ κακῶς ἐννοουμένου πατριωτισμοῦ. Ἡδὴ οἱ Γερμανοὶ ἀξιωματικὸν παρέχοντες παράδειγμα, ἐτοιμάζουσι ν' ἀναβιβάσωσιν ἐπὶ τῆς σκηνης τοῦ ἐν Καρlsruῆ θεάτρου τοὺς «*Τρώας*» τοῦ Ἐκτορος Βερλιέ, τοῦ ἰσοχυρότερου τῶν γάλλων μουσουργοῦ, τὸν ὁποῖον οὐδὲ κατ' ὄνομα ἴσως γινώσκουσιν οἱ παρ' ἡμῖν διακεκριμένοι φιλόμουσοι. Συγχρόνως δὲ ἡ ἐν Βερολίῳ βαγνεριακὴ εἰταιρία παρασκευάζει μεγαλοπρεπῆ ἐκτέλεσιν τῆς «*Καταδίκης τοῦ Φάουστ*» ἑτέρου ἔργου τοῦ αὐτοῦ δαιμονίου πνεύματος. Σημειώομεν ὅτι ὁ Βερλιέ ὑπῆρξεν ὁ φανατικώτερος ἐχθρὸς τοῦ Βάγνερ, καίπερ τολμηρὸς ὡν αὐτὸς μεταρρυθμιστῆς. Ἐν τούτοις τὰ ἔργα του ὑπεβλήθησαν εἰς τοὺς γερμανοὺς· καὶ τοῦτο μαρτυρεῖ τὴν ὑπέροχον αὐτοῦ δύναμιν.

— Προσεχῶς ἐν Νικαίᾳ θὰ παρασταθῇ ὁ «*Ὀθέλλος*» τοῦ Βέρδη, ὁ ὁποῖος αὐτοπροσώπως θὰ διευθύνῃ τὴν ὄρχηστραν. Πρὸς ἐκτέλεσιν τοῦ ἔργου προσελήθησαν οἱ διασημότεροι τῶν αἰοδῶν, ὁ Ταμάγιας, ὁ Μωρὲλ καὶ ἡ Μέγερ.

— Ἐπὶ τῇ πεντηκονταετηρίδῃ τῆς ὡς νοσοκόμος ἢ δεσποινίς Βοιτάρ ἐν Παρισίοις ἔλαβε τὸ παράτημον τῶν Ἀξιωματικῶν τῆς Ἀκαδημίας, χρυσοῦν μετάλλιον ὑπὸ τῆς Διευθύνσεως τοῦ Νοσοκομείου καὶ τοῦ Ἰγπουργείου τῶν Ἐσωτερικῶν, ἄγαλμα ἐξ ὀρειχάλκου τῆς Ἐλεημοσύνης, χρυσοῦν ὠρολόγιον ὑπὸ τῆς κ. Σαρκῶ καὶ δύο τρίχας τοῦ ἱατροῦ Σαρκῶ.

— Ἀνεκαλύφθη ἀκέραιον τὸ κείμενον τῆς περὶ τῆς *Πολιτείας τῶν Ἀθηναίων* πραγματείας τοῦ Ἀριστοτέλους ἀποτελουμένης ἐξ 63 κεφαλαίων, καὶ ἀσχολουμένη εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τοῦ πολιτεύματος τῶν Ἀθηναίων καὶ περιγράφουσα τὰ ἐπίσημα καθήκοντα τῶν ἀρχῶν καὶ δημοσίων σωμάτων τῆς ἐποχῆς τοῦ συγγραφέως. Τὸ κείμενον τοῦ θαυμασίου εὐρήματος ὅπερ ἀπέκτησεν ἐν Αἰγύπτῳ τὸ Βρετανικὸν Μουσεῖον ἐξετυπώθη.

— Τὰ «*Βυζαντινὰ Ἀνάκτορα*» τοῦ παρ' ἡμῖν δι-ἀπρεπούς συγγραφέως κ. Α. Πασπάτη μεταφρασθέντα εἰς τὴν Ἀγγλικὴν γλῶσσαν ἐκδίδονται προσεχῶς ἐν Ἀγγλίᾳ καὶ Ἀμερικῇ.

ΔΗΜΟΣΙΕΥΜΑΤΑ

Ἐξεδόθη ἕναχος ἐκ τῶν πιεστηρίων σύγγραμμα περισπούδαστον καὶ μεγάλης ἱστορικῆς ἀξίας, ἡ ἱστορία τῆς παρ' ἡμῖν ἐκκλησιαστικῆς μουσικῆς, συγγραφεῖσα ὑπὸ τοῦ πολυμαθοῦς κ. Γεωργίου Ι. Παπαδοπούλου, δημοσιογράφου καὶ προέδρου τοῦ ἐν Κωνσταντινουπόλει μουσικοῦ συλλόγου «*Ὀρφῆος*».

Τὸ πρωτότυπον καὶ σπουδαῖον τοῦτο ἔργον, ὅπερ ἀπὸ πολλοῦ χρόνου, πολλὰ καμῶν, ἐξεπὸνήσε καὶ διεπέρανε ὁ πολυτίτωρ καὶ φερέπονος συγγραφεὺς, πρώτῃν ἤδη φοράν ἀνατέλλον ἐν τῷ ἱστοριοφιλολογοῦ κόσμῳ, ἀρκούντως θὰ διαλευκάνῃ, τὸ περὶ τῆς ἡμετέρας ἐκκλησιαστικῆς μουσικῆς πολύχροτον ζήτημα, ὅπερ ἀπὸ πολλοῦ, σύμπαντα τὸν φιλολογικὸν κόσμον ἀπασχόλησε καὶ ἔτι ἀπασχολεῖ· διὰ τῆς πρωτοτύπου ταύτης συγγραφῆς, ἐν ἧ τὸ ἄγγι-

ΜΟΗ ΚΑΙ ΘΟΙΜΑ.— ΑΓΩΝ ΣΠΑΣΘΕΚΙΑΣ ΚΑΤΑ ΤΟΝ ΙΕΤ' ΑΙΩΝΑ.

νον και τὸ τῆς κρῖσεως ἀσφαλές, ἔτι δὲ καὶ τὸ πολὺ τῶν ἀναγνώσεων τοῦ συγγραφεύς καταδείκνυται, ὁ χαλκέντερος ἱστορικός εἰς τοὺς ἀρχαιοτάτους ἀνατρέχων χρόνους, ἐναργέστατα ἐκ πηγῶν αὐθεντικῶν ἀποδεικνύει ὅτι ἡ ἡμετέρα ἐκκλησιαστικὴ μουσική, δὲν εἶναι ἢ τῶν Ἀράβων καὶ Τούρκων, ὡς τινες εἶπον, ἀλλ' ἡ ἀρχαία ἐκείνη ἑλληνική, τοῦ ὅ-περ μετὰ σθένους πραγματεύεται, πείθων πάντα λο- γικὸν καὶ ἐχέφρων εἰμὴ ἐκουσίως τυφλώττοντα, ἀγ- χεὶ δὲ καὶ τοὺς ὑπεναντίους καὶ δὴ τοὺς τὰ πάτρια ἀρνησαμένους σημερινούς ὀρθοδόξους καλουμένους, οἵτινες εἰς τὰς ἀπαιτήτας τοῦ συρμοῦ, καὶ τὰς φι- λοκαίλους ἐνδίδοντες, ἐτόλμησαν οὐ μόνον νὰ δυσ- φημήσωσι τὴν πατριῶν ἱερὰν μουσικὴν, τουρκικὴν καὶ βάρβαρον αὐτὴν ἀποκαλοῦντες, ἀλλὰ καὶ νὰ εἰ- σαγάγωσιν, ὡς μὴ ὤφειλεν, ἔν τισιν ἱεροῖς ναοῖς τὴν ἀσεβῆ καὶ βέβηλον τῶν ζυθοπωλείων καρτάδα.

Τὸ ἐν λόγῳ σύγγραμμα μονοουχὶ φωνῆν ἀφιέν, οὐδόλως χρῆζει τῶν ἡμετέρων ἐπαίων καὶ ἐγκω- μίων, εἶναι δὲ βέλως καὶ φιμωτρον ἅμα τῶν ἐχθρῶν τοῦ ἡμετέρου ἔθνους, λέγομεν δὲ τοῦ ἔθνους ἡμῶν, διότι θρησκεία καὶ γλῶσσα, ἐξ ὧν ἀχώριστος καὶ ἡ μουσική, εἶναι τὰ μόνον συστατικὰ τὰ ἀποτελοῦντα οὐδὲν ἴσχυον ἔθνος, τούτων δ' ἀπολεσθέντων καὶ τὸ

ἔθνος συναπόλλυται· διὸ πᾶς γνήσιος Ἕλλην ὀφεί- λει ἐκθύμως ὑπὲρ τούτου ν' ἀγωνίζεται, καὶ ἐνδε- λεγῶς νὰ μελετᾷ τὴν ἱστορίαν τοῦ ἔθνους αὐτοῦ· ἀλλ' ὅπως μὴ ἐκλείψῃ ὁ προγονικός οὗτος ἡμῶν θησαυρός, τὸ ἱερὸν τοῦτο κειμήλιον, ἡ πατριῶν, λέγω, μουσική, δεόν νὰ ληφθῇ σύντανος πρόνοια καὶ μέ- ρημα ὑπὸ τε τῆς Κυβερνήσεως καὶ τῆς Ἐκκλησίας. Γέλναιτε ὅθεν ἀρωγῶν χεῖρα οἱ δυνάμειοι, ἰδρῦσατε σχολὰς μουσικὰς, καλέσατε πατέρας καλλιφώνους, καὶ διδασκάλους δυνάμειους καὶ ἐτέρους διδάξαι, δα- πανήσατε τέλος πάντων καὶ ὑπὲρ τῆς πατριῶν ἱερᾶς μουσικῆς, τὸ χιλιοστημόριον τῶν ὄσων ὑπὲρ τῶν περιφλημένων ὑμῶν θεάτρων καὶ λοιπῶν δαπανᾶτε, καὶ τότε ὄψεσθε οὐ μόνον, ἡνπερ παθῆτε βελτίωσιν τῆς ἡμετέρας ἐκκλησιαστικῆς μουσικῆς, καὶ νέους ἱεροψάλτας, τὴν ἀκοὴν ἡμῶν τέρποντας καὶ καθη- δύνοντας, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἐχθροὺς ἡμῶν ἠτητημένους καὶ τὴν ἦτιαν αὐτῶν ὁμολογοῦντας.

Συγγαίροντες τῷ ἀναμάτῳ συγγραφῆ ἐπὶ τῷ πρωτοτύπῳ καὶ πρωτοφανεῖ αὐτοῦ συγγράμματι πε- ποίθαμεν ὅτι καὶ εἰς ἄλλα θέλει ἐπιδοθῆ ἔθνωφελῆ ἔργα, διότι νέος ἔτι ὢν, καὶ δὴ εὐσεβῆς καὶ πολυμα- θῆς, πρὸς δὲ καὶ ἄγαν τῶν πατριῶν ζηλωτής, πολλὰ τῷ ἡμετέρῳ ἔθνει ὑπίαχνετα.

ΕΥΤΡΑΠΕΛΑ

— Καὶ δὲν στενοχωρεῖσαι, ἀδελφέ, μόνος;
— Ὅχι! φίλε μου, δὲν εἶμαι μόνος· εἶμαι μὲ τὴν ἀρρώστια μου, ποῦ καμμιά φορά εἶναι καλλιτέ- ρα συντροφιά ἀπὸ τοὺς φίλους.

Ὁ Γιάννης, σκοντάπτει ἐπὶ τοῦ τοίχου, ρίπτων τὸ θερμόμετρον, τὸ ὅποιον συντρίβεται.

Ὁ κύριός του εἰσερχόμενος:

— Δὲν προσέχεις; ἔσπασες τὸ θερμόμετρον.

— Ναί, κύριε· τοῦλάχιστον ἔτσι δὲν θὰ κατεβαίνῃ.

ΣΤΙΓΜΑΙ ΤΕΡΨΕΩΣ

ΓΡΙΦΟΣ

8

0 Η ὦ πῶς Μ Η Θ ὤς.
α ζ

ΔΙΣΤΙΧΑ

9

Ὁ ἔρωσις ὁ πρωτογενὴς δὲν εἶνε γῆς οὐσία
Καὶ δις ποιεῖ δὲν ἀγαπᾷ....

10

Εἶλε χροῖαν τὸ κάλλος τῆς μαρτυρικῆν καὶ θεῖαν
Ἄλγος ὀριμὸ τῆς ἔτῃκε τὸν νοῦν....

Νὰ συμπληρωθοῦν τὰ δίστιχα.

ΠΡΟΒΛΗΜΑ 1.

Μαῦρα

	A.	B.	Γ.	Δ.	E.	Z.	H.	Θ.	
8.									8.
7.			●						7.
6.									6.
5.	○				○			●	5.
4.									4.
3.									3.
2.									2.
1.	○								1.
	A.	B.	Γ.	Δ.	E.	Z.	H.	Θ.	

Λευκά

Τὰ λευκὰ ἀρχίζουν καὶ κλείουν τὴν «daman» τῶν μαύρων εἰς 6 κινήσεις. Ἔστιτε Παύλος Μπ—Βερδάνσκα

ΓΡΑΜΜΑΤΑ

E. G. Trieste. Καὶ παρ' ἡμῖν ἡ δαπάνη τῆς τυπώσεως μουσικῆς εἶνε μεγίστη. Μετ' ὀλίγον χρό- νον δε θα εἰσελθῶμεν εἰς τὸ Β'. ἔτος τοῦ α' Ἀττι- κοῦ Μουσειοῦ καὶ θὰ γίνῃ ἄλλοις ὁ τρόπος τῆς τυπώσεως τοῦ εἰκονογραφημένου μέρους διὰ νεω- τάτης μεθόδου, εὐκολοτέρα θὰ εἶνε ἡ κατα- χάρσις μουσικῶν τεμαχίων, διότι πλείστοι ἔ- σοι ἐπεμφαν ἡμῖν τοιαῦτα πρὸς δημοσίευσιν. Ἀνα- μένομεν λοιπὸν καὶ τὸ τοῦ ὑμετέρου ἀδελφοῦ.—Γ. Α. Κ. Σύρος. Ἐνεγράφητε καὶ σὰς ἀπεστάλησαν. —Δ. Γ. Α. Θήβας. Ἐνεγράφησαν καὶ τὸ δέμα μόνον ἀπεστάλη πρὸς ὑμᾶς ὅπως ἀσφαλῶς δοθῇ πρὸς ἀμφοτέρους. Εὐχάριστοῦμεν καὶ ἀναμένομεν ὑπο- σχεθέντας. —Ν. Π. Ὁθήσων. Ἐλήφθησαν, ἀλλὰ μόνον ἡ συνδρομὴ τοῦ Α. Μ. Ἐν τούτοις ἄγαν τῶν ἡμετέρων ἐνεργειῶν πρὸς ἔγγραφὴν συνδρομη- τῶν θὰ πέμψομεν τὸ ζητούμενον ὡς δῶρον· φύλλα ἀπεστάλησαν τακτικῶς. — Δ. Τ. Βόνιτσαν. Ἐνε- γράφητε καὶ σὰς ἀπεστάλησαν τῆς Β'. ἐξαμηνίας. — Σ. Ν. Μ. Sophia. Ἐγένετο. — Α. Σ. Καλά- μας. Ἀπηντήσαμεν. — Γ. Μ. Κέρκυραν. Φωτο- γραφία καὶ χειρόγραφον ἐλήφθη. Εὐχάριστοῦμεν καὶ θὰ προσπαθήσωμεν νὰ ἐκπληρωθῇ ἡ ἐπιθυμία σας.